THE ISRAELITE — Canadian Jewish Weekly — 216 Dufferin Avenue.

Vol. III. No. 45. Winnipeg, Thursday, December 26, 1912. — וויניפעג, דאנערשטאג, ט״ז טבת, תרע״ג.

צום נייעם קאמפיין.

א היבשע ביסעל נעמען ווערט דער־מאהנט פאר דער קאנטראלער קאנדי־דאטור אויף דעם פערשטארבענעם מעקארטהור׳ס פלאץ אין סיטי האל. א דעפוטאציאן פון פיעלע בירגער האט פאריגע וואך בעזוכט מר. ה. א. מולינס אין אלעקסאנדדא האטעל און איהם געבעטען צו ערלויבען נאמינירען איהם אלס קאנטראלער. מר. מולינס האט ערלויבט מיט דער בעדינגונג אז עס וועט ווערען קלאהר דאס די בירגער פערלאנגען איהם אלס קאנטראלער. יעצט צירקולירט איבער׳ן שטאדט א פעטיציאן בעטענדיג איהם צו אננעה־מען די נאמינאציאן פאר קאנטראלער.

אלדערמען פאטער וועמעס טערמין אלס אלדערמען פאר׳ן זיבעטען וואדר ענדיגט זיך דיזען מאנאט, וועט אויך לויפען פאר דעם אמט פון קאנטראלער.

אויך וועלען אויף׳ן באלאט זיין צוויי מעקליינס: איינער איז דער וועלכער איז דעם לעצטען מאל געלאפען פאר קאנטראלער און דער צווייטער איז עקס אלדערמען דען מעקליין.

אין די סטייטס איז מיט א מאיארי־טעט פון 178 (געגען 52) אנגענומען געווארען דער ביל וואס [illegible] מיגראנטען וואס קענען [illegible] און נים שרייבען [illegible] ווערען [illegible] [illegible] קענט [illegible] וואס [illegible] לעזער וויל זיי ווערען פערפאלגט צוליעב זייער רעליגיאן, אזוי [illegible] איבער 55 יאהר [illegible] קענען נים לעזען אדער שרייבען ווערען אריינגעלאזט.

ענדליך ענטשיעדען.

מיר האבען שוין געהאט די געלעגנ־הייט צו דערמאנען וועגען דעם ענדלא־זען סכסוך צווישען דער שטאדט און דער וויניפעג עלעקטריק ריילוויי קאמ־פאני. דיזער סכסוך ציהט זיך נאך פון דאן ווען די שטאדט האט אויפגעבויעט איהר אייגענעם עלעקטריק פלענט. עס איז דאן געווארען קלאהר אז פערפליי־צען די גאסען מיט פיעלע סלופעס און דראטען איז אונמעגליך. ערשטענס איז עס ניט נאר זיכער עס קענען זעהר אפט פארקומען אומגליקען, און צווייטענס, נעהמט עס זעהר פיעל אוועק פון דער שעהנקייט פון די גאסען. אלזא איז ענט־שטאנען א שווערע ארבייט צו פער־אייניגען די שטאדט מיט דער [illegible] צו נוצען איינע און דיזעלבע [illegible] די פיעלע פערזוכען פון [illegible] פון ביידע צדדים [illegible] שטימטען בעשלוס [illegible] האבען זיך פעראייניגט מיט א [illegible].

דער סיטי [illegible] ראבסאן איז דערום [illegible] געהן צו אויפנעה־מען דיזען [illegible] אליין זי ענטשיי־דען [illegible] סיטי לייט ענד פא־אוער [illegible] און די וויניפעג [illegible] ריילוויי קאמפאני וועט פון [illegible] און ווייטער זיך בענוצען מיט דער שטאדטס סלופעס, וועלכע זיינען פיעל העכער און שטארקער. זיי וועלען האבען צוויי ציילען דראטען: אויבער־שטע און אונטערשטע. די אויבערשטע וועלען זיין דער שטאדטס און די אונ־טערשטע, דער קאמפאניס. די הוצאות אויף איבערטראגען דער קאמפאניס דראטען אויף די שטאדטישע סלופעס וועט ליידען די קאמפאני.

קונסט גאלערי.

די ערעפנונג פון דער קונסט גאלערי אין דער אינדאסטריעל ביורא [illegible] האט שטאטגעפונען פאריגע [illegible] טאג נאך מיטאג אונטער דער [illegible] פון דער ראיעל קענעדיען [illegible] ארטס. די צערעמאני [illegible] געווארען דורך [illegible] ד. ק. קאמערן [illegible] דער [illegible] פון פיעלע [illegible] בירגער. דער ליוטענאנט [illegible] האט דערלאנגט מעיאר וואהו [illegible] צום טהיר פון גא־לערי און [illegible] געעפענט די טהיר.

[illegible] האט מר. וו. דזש. בולמאן [illegible] פרעזידענט פון דער אינדאסט־ריעל ביורא געהאלטען א רעדע אין [illegible] ער האט ערקלעהרט די בע־דייטונג פון דיזער אנגעלעגענהייט פאר וויניפעג. „קונסט און אינדוסטריע — האט ער געזאגט — זיינען ענג פער־בונדען אז אזא אינסטיטוציאן ווי די קונסט גאלערי איז געווארען פאר אונז א פראגע פון נויטווענדיגקייט אויב מיר ווילען ווערען אן אינדוסטריעלער צענטער״.

א ספעציעלע קייבעל צו דער נויאר־קער „ווארהייט״ מעלדעט פון רוסלאנד אז די קורלענדער גובערנסקע פרי־סוטסטווא האט מודיע געווען אז די קרובים פון די אנטלאפענע אידישע רעקרוטען וועלען מוזען בעצאהלען די דריי הונדערט רובל און אויב נים וועלען זיי שטראפירט ווערען מיט זיצען אין טורמע.

לכבוד די דערטרונקענע

די בראנזאווע טאפעל מיט׳ן אויפ־שריפט, וועלכע די באארד אף קאנטראל האט פעראָרדענט אין עהרע פון די ווי־ניפעגער קרבנות פון דער טיטאניק, איז שוין צוגעשטעלט געווארען און אויפגעהאנגען אויף איינע פון די וועגד פון הויפט־קארידאר אין סיטי האל. די טאפעל האלט דריי פוס אין דער לענג און צוויי פוס אין דער ברייט. דער אויפ־שריפט אויף איהר פערענדיגט זיך מיט די ווערטער: „זיי זיינען געשטארבען כדי די פרויען און קינדער זאלען לעבען״.

עס איז אם פלאץ צו דערמאהנען אז אלע וויניפעגער מענער וואס זיינען גע־ווען אויף דער טיטאניק זיינען דער־טרונקען געווארען, ווייל אלע וויניפע־גער פרויען וואס זיינען דארט געוועזען האבען זיך גערעטעט.

די סוהרים פון שפאניען פיהלענדיג אצינד דעם גרויסען שאדען וואס זייער לאנד האט ערליטען דורך דעם גרוש שפאניען וואס זייערע פאנאטישע על־טער זיידעס האבען פעראורזאכט, הא־בען ארויסגעשיקט א משולח (דאן אי־זיים פרין אסקאר) צו די טערקישע אי־דען זיי זאלען צוריק קומען קיין שפא־ניען. דער גענעראל סעקרעטאר פון דער שפאנישער האנדעל אסאסאציע האט, אויסהערענדיג דעם בעריכט פון דעם משולח, אויפגעפאדערט די שפא־נישע רעגיערונג באלד צו טהאן דערין און אויך אפעלירט צום פאלק אז מען זאל למעה׳ש די מינוט שוין זוכען מיט־לען אויף צוריקצוברענגען די אידען קיין שפאניען.

אין די סטייטס ווערט יעצט אונטער־זוכט דער געלד טראסט. אויף דער פרא־גע פון די לאיערס וויפיעל פראפיט מר. לואיסאנס סינדיקאט האט געמאכט פיר אויספערקויפען דעם סטאק פון דער קאליפאאני פעטראלעאום קאמפאני, האט מר. לואיסאן געענטפערט: 4 מי־ליאן מיט 600.000 דאל. אין 4 חדשים.

צו דער נייעס פראגע.

האנ. פרענק אליווער, מ. פ., איז מאנ־טאג דעם 23 דעצעמבער דורכגעפאה־רען וויניפעג אויף זיין וועג נאך עדמאנ־טאן. מר. אליווער האט זיך אויסגע־שפראכען אז די בארדען נייוועל פאלי־סי איז ווידערשפרעכענד אין אלע איה־רע געגענשטאנדען. ער האט בעוויזען אז אין דער זעלבער צייט וואס דער פרעמיער שטעהט פאר דעם אז קענע־דע זאל דירעקט געבען צושטייער אויף ענגלאנדס פלאט, ערקלעהרט ער זיך אויך געגען דעם. הגם האט ער אנגע־וויזען אז עס איז אונמעגליך פאר קענע־דע צו אויפבויען א פלאט אין 20 אדער פופציג יאהר און דאמאלסט טאקע — האט ער צוגעזעצט — אז קענעדע וועט עס ניט טהאן סיידען גרייט בריטיין וועט איהר ערלויבען צו האבען א דעה בנוגע אויסלענדישע אנגעלעגענהייטען.

לויט מר. אליווער איז דער רעגירונגס נייווי פאליסי איבערהויפט געגרינדעט אויף דער בעהויפטונג אז ענגלאנד נויטיגט זיך אין שנעלע שטיצע צוליעב איהר שוואכער פאזיציאן צווישען די אנדערע גרויסע מעכטע. אבער אזעל־כעס עקזיסטירט גאר ניט, און די פא־ליטישע קרייזען איז עס ניט צו מערקען.

דער מאנטרעאלער אימיגראציאנס קאמישיאנער האט בעריכטעט דאס אין יאהר 1912 זיינען א האלבער מיליאן אימיגראנטען אריינגעקומען קיין קע־נעדא דורך מאנטרעאל.

א פעראיין פון אידישע סאפראד־זשעטקעס האט זיך ארגאניזירט אין מאנטרעאל. אלע דעבאטעס ווערען אנגעפיהרט אין אידיש.

אין פילאדעלפיא האט מען ארעס־טירט רבי לעווענטהאל און רבי גרוי־מאן פאר זייער אסר׳ען דאס פלייש ביי א בוטשער מיט׳ן נאמען דזשייקאב קאהען.

ספעשיאליטים צו שניידערס און פאריערס.

איך האב גראדעצט א פיינעם אסארטמענט פון פערזיען לאמסקינס וועלכע איך האב זעלבסט אימפארטירט דירעקט פון יוראפ. דאס איז דארט פאר מיר געקויפט געווארען פאר באר קעש ביי מיינע אגענטען און איך קען דאדורך זיי פערקויפען אויף דער קלענסטער פרייז וואס נור מעגליך.

אויך האב איך פיינסטע קוואליטי סילקינס וואס די וועלט פראדו־צירט. אויך מינקס און מאסקראט ליינינגס און א פיינעם אסארטמענט אטערסקינס פאר מיט קאלערס. איך בעט צו קומען זעהן מיין סטאק.

אויך פערגעסט ניט דאס איך בין איינער פון די גרעסטע קויפערס און עקספארטערס פון רויהע פארס אין קענעדא. איך צאהל די העכסטע פרייזען פאר קליינע אדער גרויסע קוואנטיטיס. שרייבט אדער קומט צו

R. S. ROBINSON

171 James Street, East, 2-nd Flat. Phone Main 2311 Res. Phone Main 4874

Established 1883, My 30th Year in Business — Winnipeg, Man.

פיזי בי דזשולערי סטאר

מאקס סטיימאן, פראפ.

האט א גרויסען אויסוואהל פון אלערליי יוראפעאישע וואנד זייגערס, דיימאנ־טענע רינגען א. ד. ג. צו מעסיגע פרייזען

658 מיין סטריט.

פהאן געררי 3024 און געררי 1110

זעהט אטרובין׳ס אדוו. אויף פיידזש 2.

נאך בילינגער

מיר האבען בעשלאסען צו רעדוצירען דעם פרייז פון א י י ע ר ביז אזא קליינער פרייז ווי

26 סענט א דאזען

פון 1 קאסטען ביז 100 קאסטענס.

ראבינסאן פראדוס קאמפאני

1/2 292 סעלקירק עווענוי — פהאן סט. דזשאהן 2445

נ. סגל׳ס בעקעריי

איז דאס איינציגע פלאץ, וואו ברויט, בולקע ווערט געבאקען ריין און זויבער. ברויט ווערט אויך דעליווערט צו הויז.

טעלעפאנירט אב סט. דזשאן 1488 אדער קומט אין

510 סעלקירק עווענוי.

זעהר־וויכטיגע נייעס

פיר וויניפעגער אידישע בעפעלקערונג

פענסאן און זעלער

מאכען בעקאנט אז מיר זעהען יעצט אין פערבינדונג מיט אלערעסטע לא־יערס אין יוראפ, ווי א. מיט די רו־סישע און עסטרייכישע קאנסולאטען און מיר קענען מאכען א אויסלענ־דישע געזעצליכע פאפירן, ווי אויך פאספארטען א. ד. ג. צו שנעלסטען און בילינגסט.

פענסאן און זעלער

854 מיין סטריט

פהאן סט. דזשא 162

אויב איהר ווילט זיין געזונד

דאן האט איהר איין ברירה: נעהמט עסען אין

פאלאק׳ס רעסטאראנט

55 מארטהא סטריט

פהאן מיין 8451

עסען צו יעדער צייט. פרישע, געזונדע שפייז. מיל טיקעטס $5.50 פיר 21 מילס רומס פאר געסט און בארדער. 525

וידבר אל העצים והגחלים

אז איהר שמועסט וועגען האלץ און קוילען, פערגעסט ניט אז

ש. פרענקעל׳ס

פלאץ פאר האלץ און קוילען איז אין

335 דאפרין עווענוי

פהאן סט. דזשאהן 355

EST. 1879

ALLOWAY & CHAMPION

אלאוועי און טשעמפיאן — בענקערס און בראקערס

מיר פערקויפען שיפסקארטען פון אלדקאנטרי פיר אלע פארטען אויף אלע ליינס. אויב איהר ווילט אז אייערע פריינד זאלען קומען דירעקט און ניט דארפען בייטען די שיפען, קענען מיר פערקויפען טיקעטס פון דער „רוסיש אמעריקאן ליין״ וואס געהט פון ליבוי ביז האליפאקס. אויב איהר האט ניט גענוג געלד צו בעצאהלען פאר אייערע טיקעט דאן זעהט זיך מיט אונז. מיר שיקען געלד קיין רוסלאנד און עסטרייך. מיר בייטען אויך אויס געלד און בעצאהלען די העכסטע פרייז פאר רוסיש געלד. מיר האבען א דזשענעראל באנק ביזנעס. מיר רעדען אידיש

אפען פון 9 ביז 7 טעגליך און פון 9 ביז 9 אום שבת.

AC 362 & 667 MAIN STREET AC

דער „איד״ 216 דאפרין עווענוי, פהאן סט. דזשאן 2213, מאכט אלערליי דזשאב פרינטינג

ב.י.ג.

„גאט פון נ[קמה]”

אין דריי אקטען פון שלום אש, געשפיעלט [אין] קווינס טהעאטער לעצטען שבת אבענד.

יעדען, וועלכער האט געהאט די גע-
לעגענהייט פארינגען שבת אבענד ביי-
צוואוהנען די פארשטעלונג „גאט פון
נקמה” אין קווינס טהעאטער, וואלטען
מיר געראטהען איבערצולעזען א קור-
צע סקיצע געשריבען פון דעם זעלבען
פראפעסאר, שלום אש, מיט דעם נא-
מען „די מעשה מיט די שעהנער מארי”
פון וועלכער שלום אש האט אייגענט-
ליך גענומען דעם סוזשעט פאר זיין
פיעסא „גאט פון נקמה”.

ווען איהר לעזט „די מעשה מיט די
שעהנע מארי” זעהט איהר ווי דער פאעט
האט גענומען דאס שמוץ אליין, דאס
עקעלהאפטסטע ווינקעל פונם לעבען,
האט דאס דורכגעפיהרט פאר אייך,
אדער בעסער געזאגט, ער האט אייך
דורכגעפיהרט אלע צימערליך, האט
אייך בעוויזען אלעם וואס דארטען
טהוט זיך און דאך יאוועט זיך ביי אייך
ניט דער געפיהל פון עקעל ניט דער גע-
פיהל פון רחמנות צו די געפאלענע און
געזונקענע מיידלעך, און אפילו דאס
קליינליכע בארעמהערצינקייט מיט וואס
מיר בעציהען זיך צו אזעלכע מיידלעך,
אויך דאס ווערט צורינען און בלייבט
ניט, ווייל שלום אש מאהלט מיט זיין
קינסטלערישען פענזיל פאר אייך טי-
פען, וואס לעבען — ווי איינינע זאגען
דארטען — ווייל אזוי ווילען זיי לעבען.

דיזעלבע מאנקע איז אין דיזער סקי-
צע געמאהלען, אונטער צוויי־דריי שו-
רות, אזוי בולט, דאס איהר זעהט דעם
טיפ ווי לעבעדיג פאר די אויגען. איהר
זעהט א שטאלץ מיידעל וואס איז ליי-
דענשאפטליך פערליעבט אין אלעם ריי-
נעם אין אלעם שעהנעם און זויבערעס.
זי נויטיגט זיך ניט אן אייער רחמנות,
ווייל איהר לעבען איהר פערגאנגענהייט
ווי אויך די צוקונפט שטעהט איהר גע-
נוג קלאהר פאר די אויגען. איהר מוטער
איז איהר א ריכטינער סעמפעל... און
דאך לעבט זי ווי זי לעבט, ווייל אזוי
וויל זי...

וואלט שלום אש געווען דראמאטי-
זירט דיזע סקיצע ווי זי איז און ניט מו-
סיף געווען די מעלאדראמאטישע קונ-
צען, וואלט די דראמא געווען א פעריל
אינם אידישען רעפערטואר.

האט עס אבער אש ניט געטהאן און
דערפאר איז זיין „גאט פון נקמה” מיט
ניט וועניג פעהלערען ארויסגעקומען.

מען האט, אין צייט, פאר אש'ס דיזער
דראמא פיעל גערעדט און געשריבען.
זעלטען ווען די אידישע פרעסע גיט אב
אזוי פיעל פלאץ פאר א ווערק און
שענקט אזוי פיעל אויפמערקזאמקייט
א שרייבער ווי דער פאל איז געווען מיט
אש'ס „גאט פון נקמה”. איינינע האבען
דאס ווערק ארונטערגעריסען, אנדערע
וויעדער האבען עס געלויבט ביז'ן הי-
מעל און דער אמת איז אז די ערשטע
האבען מעהר רעכט געהאט:

וואלט ביי שלום אש דיזע דראמא
געווען דאס ערשטלינג, דער בכור פון
זיין שעפפונג, וואלטען מיר מיט שמחה
דאס צוגענומען אהן דער קלענסטער
בעמערקונג; דעם שרייבער וואלט מען
אונטערגעגעבען מוטה און מיט דער
צייט וואלט דיזער שרייבער אפשר אליין
אויסגעבעסערט זיינע פעהלערען וואס
ער האט געמאכט אין זיין ווערק.

האט עס אבער בעשאפען שלום אש,
א שרייבער מיט הסכמה ניט נור פון
אידישע נור אויך פון גוי'שע קריטיקער,
א שרייבער וועמעס ווערק זיינען לכת-
חילה אויפגעפיהרט אויף דער דייטשער
און רוסישער ביהנע. און וואס דאס צייג
איז בעסער דעסטא מעהר פערדריסט
דער פלעק, וואס דער טאלאנט איז
גרעסער דעסטא בולט'ער און פערדרא-
סינער איז זיין פעהלער וואס ער מאכט.

אמת אויף'ן דייטשען סטיידזש איז
אזא טיפ ווי למשל ר' אליה, וואס ניט
קוקענדיג אויף זיין פרומקייט האט ער
אלין אין זינען דעם רובל, און ווען ער
ווערט [illegible] איז א[illegible]
פון דרך־הישר [illegible]
ניט פסול, [illegible]
השם יתברך און [illegible]
אז מיט א הונדערטער [illegible]
פערגלעטען — דארטען [illegible]
ראפעאישען סטיידזש, וואו [illegible]
און זיין כאראקטער איז פרעמד [illegible]
טען איז אזא טיפ ווי געוואוינ[illegible]
איז א סענסאציע... מיר אפער, [illegible]
ווייסען אז זיי זיינען לחלוטין ניטא,
אדער אזוי וועניג, דאס מען דארף זיך
מיט זיי גאר ניט צאצקען פאר דער
אויסערער וועלט.

אמת זאגענדיג איז די גאנצע דראמא
געפוועט אויף אן אפסורד, דער פונדא-
מענט פון דער טראגעדיע, ד. ה. דער
סוזשעט, איז אזוי שוואך, אזוי וואסער-
דיג אז נאך דעם ווי איהר פערלאזט דאס
טהעאטער און איהר נעהמט זיך אן
אנהם ארייגטראכטען בלייבט איהר
מבולבל און קענט צו קיין ריכטיגען בע-
שלוס ניט קומען, וואס אייגענטליך
האט דא שלום אש געוואלט בעשאפען:
א טראגעדיע צי א קאמעדיע.

לאמיר נור אקארשט ערקלעהרען
פאמעליך די געשיכטע:

א איד, יענקיל שאפשאוויטש, א בעל
הבית פון א „הייזעל” פערמאגט א טאכ-
טער רבקה'לע. רבקה'לען ציהט אין
„הייזעל” אריין, איהר זיינען אינטערע-
סאנט די סצענעס, וואס שפיגלען זיך
דארטען אפ. דערהייפט האט זי ליעב
צו פערברענגען מיט מאנקע'ן, וועלכע
איז פערליעבט אין רבקה'לעס אונשולד,
אן איהר ריינעם קערפער. דער פאטער
אבער ווייס עס ניט און מיינט אז זיין
טאכטער איז א „כשר קינד” אן „אמת'ע
אידישע טאכטער” און אום אויפצוהאל-
טען איהר כשר'קייט, וואוט ער, אוים
גאנצע 17 — 18 יאהר און אין א שעה-
נעם פריה מארגען ווערט ער פלוצים
דערינען אונרוהיג און האלט זיך ווענען
דעם אן עצה מיט א פרומען אידען ר'
אליה'ן. ר' אליה, ניט קיין נארישער איד,
ווערט פלוצים משוגע און הייסט איהם
— ניט ווארפען זיין שענדליכע פרנסה,
ער הייסט איהם ניט אוועקפיהרען זיין
כשר'ע טאכטער ערגיץ אין א פרעמדער
שטאדט, ווייט פון דיזען שמוציגען
פרויען־האנדעל, אפילו אין אן אנדער
הויז, ראטה ער איהם ניט איבערצופיה-
רען זיין טאכטער, ווייל ווען ר' אליה
וואלט יענקלען אזוי לאגיש געראטהען
וואלט דאך שלום אש קיין פיעסא ניט
געהאט. ניין, ר' אליה גיט יענקלען גאר
אן עצה — צו שרייבען א ספר תורה,
און דאס ספר פערשליסען צוזאמען
מיט דער כשר'ער טאכטער און ווען די
טאכטער ווערט דאך געשטרויכעלט
דאן — — — נו, דאן האט שלום אש
שוין א מעגליכקייט צו געבען יענקלען
אזעלכע ווערטער וואס ווירקען אויף
אייך, ווי איהר ווילט אבער ווייט ניט
פון קינסטלערישען אופן און עס קומט
אויף אזא ארט ארויס א...

און אט דא איז דער שווערפונקט:
איהר קענט ניט זאגען צי עס קומט
ארויס א טראגעדיע — וואס אייגענט-
ליך אש איז אויסען געווען — צי א קא-
מעדיע.

צי זאלט איהר וויינען אויף יענקילס
צרות וואס ער האט ערליטען פון זיין
ענטוישונג אין דער טאכטער, צי זאלט
איהר לאכען פון זיין נארישקייט צו לא-
זען זיך פערפיהרען פון ר' אליה'ן און
מיינען אז דאס ספר וועט היטען זיין
טאכטער.

יענקיל כאפט דאס ספר ביי די פיס-
לעך און פראוועט מעלאדראמאטישע
קונצען: ער טענה'ט מיט'ן רבונו של
עולם, ער שרייט, געוואלדעוועט. אבער
עס ריהרט אייך ניט מעהר ווי ציבעלעס
טרעהרען ווייל איהר ווייסט אז דאס
איז ספעציעל געמאנופעקטשורט געווא-
רען אום ארויסצורייסען מעכאניש
[illegible]טרעהרען, וועלכע מען וואלט
[illegible]געוואהנט ביי אייך, ווען דער פער-
[illegible]סער וואלט נור געהאלטען זיך ביי
[illegible]ריכטיגער רול פון דראמא, וואו
[illegible] מוז צוגעהן לאגיש אהן ניסים.
[illegible]ויל אזא איינער ערציהען אן ערענט-
[illegible] קינד דארף ער קודם כל פערוואר-
[illegible]ן זיין „ביזנעס”. יענקיל וואלט גאר
[illegible]עגען אזא זאך ניט בעדארפט קיינע
[illegible]בעראטהונגען. יעדער וואלט עס איהם
[illegible]געזאגט און ער אליין, מעהר פון אלע-
[illegible]מע, ווייס עס.

[illegible] אויך די גאנצע מעלאדראמאטי-
[illegible] סצענע ווי יענקיל טענה'ט מיט'ן
[illegible] איז קאמיש.

[illegible]: יענקיל אליין זאגט צו ר'
[illegible] ר' אליה איך ווייס שוין אז
[illegible] נור איין מאל ארונטער אין
[illegible] עס איהר שוין ציהען, איז
[illegible] אין מארגען”...
[illegible] צו וואס דאס
[illegible] פונם ספר און
[illegible] דיין מאכט,
מאך א [illegible] רייך
און כשר [illegible] ארויס-
קומען אז [illegible] א
כשרע, וועט עס [illegible]
העען צום „הייזעל” [illegible]
ער ווייס דאך שוין [illegible]
מאל איז זי ארייגגעשל[illegible]
וועט עס איהר שוין ציהען [illegible]

יא, שלום אש איז א דיכטער, א [illegible]
ער טאלאנט און דערפאר האט ביי איהם [illegible]
ניט געטארט בעשאפען ווערען א ווערק
מיט אזעלכע גרויסע פעהלערען ווי עס
בעזיצט זיין „גאט פון נקמה”.

אבער עס איז ווערטה געלויבט צו
ווערען, ווייל דער פערפאסער האט גע-
וואגט צו זיין דער ערשטער ארויפצו-
פיהרען דאס פסולת פון דאס „אונטער-
געסיל” אויף דעם סטיידזש און אין אזא
קינסטלערישער פארם דאס ניט איהר
און ניט אייער פרוי און ניט אייער אונ-
שולדיגע טאכטער דארף רויט ווערען..
אזוי רעאליסטיש און דערצו אזוי קינסט-
לעריש ווייזען אזעלכע סצענעס, דאס
קען דאך קיין אנדערער ווי שלום אש.

עס טהוט אונז לייד וואס עס איז אונז
געבליבען וועניג פלאץ פאר די שויש-
פיעלער, וועלכע האבען פערדיענט —
אזוי אויך דאס מענעדזשמענט — בע-
דאנקט צו ווערען פאר זייער וואגען,
אונטער אזעלכע אומשטענדען, אויפ-
פיהרען, אזא פיעסא ווי „גאט פון נקמה”.

מיר וועלען דערום בלויז זאגען אז
אויסגעצייכענט האט זיך דאס מאל מר.
קארפ פאר האלטען זיך ביים טעקסט
און ניט איבערטרייבען דעם טיפ וועל-
כער, צום בעדויערען ווערט פון אנדע-
רע קאמיקער שטארק צוקאליעטשעט.
געשטערט האט איהם אביסעל זיין צי-
העען ווערטער פון סופלאר. מר. גערט-
גער'ען האט פיעל געשטערט זיין אויס-
שפראכע. וועלענדיג למשל מאכען
יענקלען פאר באמבאסטיש האט ער
אימער ניט גערעדט ווי געהעריג:
„זשוג מיר דעם עמעש” אנשטאט „זאג
מיר דעם אמת”, „איך ווייש, איך ווייש”
אנשטאט „איך ווייס” א. ד. ג. דאס זיי-
נען איבעריגע עפעקטען וועלכע מוזען
אויסגעמידען ווערען, ווייל זיי שטע-
רען פיעל און ווירקען שלעכט אויף די
צושויער. מעלאדראמאטיש, דערפאר
אבער שעהן און אויסגעהאלטען איז
ער געווען ביים שלום 2טען אקט און
ביים ערשיינען אין 3טען אקט.

רבקה'לע איז געווען זעהר געלונגען.
און ווען מען געדענקט אז זי איז אויף
דער ביהנע קיין 8 חדשים ניט, מוז מען
איהר געבען קרעדיט פאר איהר דורכ-
פיהרען אזוי געלונגען דיזע פעראנט-
ליכע ראלע.

מרס. ראזענטהאל לויט די אנדערע
אבענדען ווען איך האב זי געזעהן זעהט
אויס צו זיין א גאנץ געלונגענע „שריי-
ערקע”, זי האט פיעל טעמפעראמענט
און פיהלט זיך גאנץ היימיש אויף'ן
סטיידזש און דערפאר וואונדערט מיך
ווארום זי האט געפלאנדזשעט אין איהר
ראלע אין 1טען אקט. קיין גרויסע אר-
בייט האט מרס. ריינהארד ניט געהאט
דעם אבענד. ניט שלעכט זיינען געווען
אויך די איבעריגע.

דריורי'ס רעדוואוד לאגער.
די בעסטע אין מארקעט.
געמאכט ביי די בעוואוסטע
Golden Key Brand
Aërated Waters Ale
and Stout
Winnipeg, Manitoba.

מיר בעקומען אלערליי סקאמברי, געסמוקטע און געזאלצענע פיש. לא-
קערדי, דונייסקי הערינג, איקרא און פערשיעדענע אנדערע געוויכערטע
הערינג וואס זיינען בעקאנט צו אונזערע קאסטימער. פרייזען מעסיגע.

אטרובין בראס.
390 סעלקירק עוועניו
פהאן סט. דזשאן 1933

[illegible] האלץ און קוילען
[illegible] פילינ ביי (2514)
[illegible] מארגענשטערען.
[illegible] פהאן סט. דזש. 523

א נייער [illegible] שעהן
און א נייער [illegible] בעסערע
[illegible]
מר. ל. [illegible]
האט ערעפענט א נייעם
האלץ און קוילען יארד
אין קארנער מיין סט. און פלארא עוועניו
פהאן סט. דזשאהן 933

גוטע האלץ
פערשפארט ארבייט. און גוטע האלץ
קענט איהר נור קריגען ביי 127
A. D. Libman & Co.
1096 Main Street
Phone St. John 1311

ווילט איהר סייפען געלד
דאן ארדערט האלץ ביי
ה. גלעסבי
ספעשיל היינטיגע וואך:
טעמפבריק $7.50 פאפלאר $5.00
855 Main St. Phone S. J. 1711

זייט געזונד און האט א געזונדען מאגען.
איך האב ערעפענט א נייעם פרישען שפייז צימער אין 74 דערבי סטריט
וואו איהר קענט צו יעדער צייט קרי-
גען פרישע שפייז פון כל המינים. א-
לע דעליקאטעסען, ביי מיר קריגט
איהר אויך א רום צום שלאפען און צום
אפרוהען. יעקב וואלדמאן

א נייער בעזים קערדט שעהן.
א ניי ערעפענטע דעליקאטעסען
סטאר אין 592 סעלקירק עוועניו,
קאר. מעקגרעגאר סטריט. סטריקטלי
כשר. אויך א לאנדזש קאנטער. אלעס
פריש און בעסטע קוואליטעט. קומט זיך
איבערצייגען. פעדיס און קארפ

רייטס פאר אדווערטייזמענטס אין „איד”
פאר איין מאל 50 סענט פער אינטש
פאר א מאנאט 40 סענט פער אינטש
פאר יעהרליכע 35 סענט פער אינטש
אויף דער 1טער פיידזש 75 ס. א אינטש
אויף דער 1טער פיידזש יעהרליך 50 ס.
קהל'שע אנאנסען 25 און 30 ס.

וויכטיג פיר דער קאנטרי
מר. ש. בודניצקי
פאהרט ארום אין די קאנטרים אין די אינטערעסען פון דער וויניפעגער
תלמוד תורה. מיר בעטען אלע די יע-
נינע וועמען עס איז טהייער די ערצי-
הונג פון דעם אידישען יונגען דור, צו
עמפפאנגען איהם פריינדליך און העל-
פען איהם מיט ווארט און טהאט.
די דירעקטארען פון דער וויניפעגער
תלמוד תורה,
ר. ש. ראבינסאן, פרעזידענט.

וויכטיגע נייעס!
איך מעלדע דעם געעהרטען פובליקום, ספעציעל פון דער נארד ענד, אז דער
בערדיטשעווער שוחט
ליב מישאן בהשגחת הרב
וואהנט אין 691 פריטשארד עווע.

ברוך משה יאוויש
שוחט ומוהל
האט געמופט אין 76 טשארלס
פהאן סט. דזשאהן 190

אלערליי ספרים, טליתים, תפילין
און אויך א גרויסען אויסוואהל פון
לייכטער איז צו בעקומען ביי
ב. טשערניאק, 288 דאפרין

טוב שם טוב משמן טוב.
פאר די קומענדע פאר וואכען קען איך
אפגעבען אביסעל פרייע צייט פאר אי-
בערקוקען אייערע אלטע ביכער פון
לעצטען יאהר, אדער איינפיהרען נייע
פאר'ן קומענדען יאהר.
י. טשערניאק
319 McGregor St. Phone St. John 2489

צו פערדענטען
[illegible] א קיטשען און א
[illegible] פאר א פאר פערד.
[illegible]
ס. הערמאן, 5[illegible] פלארא עוועניו

א גראסערי סטאר
איבערצוגעבען. שוין 8 יאהר אין ביז-
נעס ברענגענט [illegible]. אור-
זאכע — שווער צו אטענד[illegible]. חובות
נאר קליינע. וועגען אויספיהרליכע
נאכפרעגען אין רעדאקציע פון „איד”.

געזאמעלט אר'ן נאציאנ. פאנד
— אויף א ברית מילה ביי משה באום
קארנער רעדווד און מעקגרעגאר סט.
איז געזאמעלט געווארען דורך מר. ס.
שטיינבערג פר'ן נאציאנאל פאנד
דאלאר.

צו אל פעראיינען
מיר בעטען אלע פעראיי-
נען, סאסייעטים, קאנ-
גרעגיישאנס א. ד. גל.
אונז צושיקען זייערע
בעריכטע ניט שפעטער
ווי יעדען דינסטאג פריה
און אויך ניט אבלעגען
פון אימיטינג אויף'ן
צווייטע נור פון יעדען
מיטינג באזונדערע בע-
ריכטעקורץ און אויף
איין זייט פאפיער גע-
שריבען.
פאר קהל'שע אנאנסען רעכנען
מיר 25 30 סענט א אינטש

דער טעלעפאן נומער פון „איד”
איז סט. דזשאהן [illegible]

ה. גאָרעלמאַן.

אַ גרוס פו[illegible]ן שטעדטעל.

טיי[illegible] היים, [illegible] שטעדטעל,
פיס[illegible] מיר [illegible] טהייער!
הער[illegible] איך [illegible] רידען,
פר[illegible] מיין [illegible] פייער.

כ'[illegible] א [illegible] דיר דא,
אפ[illegible]
ר'[illegible] מיין [illegible] אין שטק צוריסען
או[illegible] מיין [illegible] צו[illegible]רעהרען.

הע[illegible]שעל [illegible] מיין מלמד,
איי[illegible]ער פון די [illegible] אידען
האט זיין [illegible] געפונען,
איז מיט [illegible] איצט צופריעדען.

און די [illegible]
מיט איהר [illegible] שטערן,
געהט פאר [illegible] איצט קנייטען,
אום [illegible]רען.

אלט [illegible] אין הקדש
אונזער [illegible]:
ר'האט [illegible] משא טראגען
זיך די [illegible]ריסען.

און זיין [illegible]טערהה,
מיט די [illegible]
וואס האט [illegible] ווי [illegible]פערט,
מיט א [illegible] צונעצונען,

בלאנ[illegible] איצט [illegible] א שאטען,
איהר [illegible]
אין א[illegible] שטאט א ווייטער
אין [illegible] זיך פאר א גראשען.

[illegible]
[illegible] איצט געווארען.

און די [illegible] מיידלעך זיינע
אין [illegible] מעהר נעהען,
זייגען [illegible] געווארען,
אוי[illegible] בייהען.

וועל[illegible] מיין חבר,
כ'האב [illegible] איהם כסדר,
ר'איז [illegible] אינגעל
צו[illegible] אין עם הדר.

[illegible] זאגען,
אז [illegible] א רבי[illegible]
אין [illegible] זינען
[illegible] קלעהרען.

[illegible] חבר היליק,
[illegible] פאנטאזירען,
[illegible] דאקטאר ווערען
[illegible] צו שטודירען,

[illegible] א יאהר אין טורמע
[illegible] פערברעכען:
[illegible] מיט א [illegible] זיינעם
[illegible] דערשטעכען.

[illegible] נארטען
[illegible] פלענען בייסען,
[illegible] דעם פרק,
[illegible]לענען רייסען,

אויך [illegible]:
א [illegible] פון ווילנא,
האט איהם [illegible] אינגאנצען
אן נעמאכט [illegible].

טייערע היים, [illegible] שטעדטעל,
[illegible] קען איך [illegible]
אז די [illegible]
האפען מיר [illegible] צוריסען?...

Professional Column

ד"ר. א. בערקאָוויטש.
נעהמט אויף קראנקע ביי זיך צו הויז פון 1 ביז 3 אוהר נאָכמיטאָג און פון 6 ביז 8 אוהר אב.
Dr. A. BERCOVICH
360 Selkirk Ave. Phone St. John 1652

Dr. G. KALICHMAN
אידישער דאקטאר, דיפלאָמירט אין רוסלאנד דייטשלאנד און קענעדא. ספעציאליסט אין הויט און געשלעכטס קראנקהייטען, אקושאר און קינדער קראנקהייט. אפיס שטונדען: פון 9 ביז 11, פון 1 ביז 4 און פון 6 ביז 9.
52-34)
453 Selkirk Ave. Phone St. John 1772

Dr. A. H. SILVERMAN
אידישער דאקטאר, שטודירט און דיפלאָמירט אין אויסלאנד, די סטייטס און קענעדא. אפיס שטונדען: פון 9 ביז 10, 1 ביז 3 און פון 6 ביז 8
האט געמופט אין 395 סעלקירק.
פהאן סט. דזשאהן 1716

Dr. R. L. HURST
פיזישאן און סוירדזשאן. בעפאלמעכטיגט פון „ראיאל קאלעדזש אף פיזישאנס", לאנדאָן. ספעציאליסט פאר הארץ, נערווען און פרויען קראנקהייט. אפיס שטונדען: פון 10 ביז 12, פון 2 ביז 5 און פון 7 ביז 8. פהאן מיין 814
305 קענעדי בילדינג, פארטיידזש עוו.

דאָקטאָר בערמאַן
ספעציאַליסט אויף אויגען, אויערען, נאָז, האַלדז און גלעזער פיטען.
אפיס 222 סאמערסעט בלאק
אפיס שטונדען: פון 10 ביז 12 און פון 1 ביז 4 אוהר טעגליך, אבענד ביי אפאינטמענטס.
2417) פהאן מיין 7230

דר. ס. ג. טהאמפסאן
ספעציאליסט אין מעדיקאל עלעקטריסיטי, עקס שטראהלען, וויבראַטאָר, מאסאזש. מיר האבען די מאדערנסטע אינסטיטושאן אין וועסטערן קענעדא. מיר היילען הויט, ווי אויך כראנישע קראנקהייטען. איהר פיהלט קיינמאל קיין וועהטאג ווען מיר קורירען אייך. ליידי אסיסטענט. ליטעראטור געשיקט פריי ווען איהר פרעגט נאך אין
311 Enderton Blk, Portage & Hargrave.
127) Phone Main 2544

Miss F. WERIER
פראַקטישע אקושארקע
דיפלאמירט און פראקטיצירט אין רוסלאנד.
661 Manitoba Ave. Phone St. John 2986

[illegible]וייסט ניט די ציינער.
אויב איהר האט טראבעל מיט ציין, קומט אריין צו די ערשטע אידישע ציין דאקטוירים אין דער נארד ענד
International Dental Parlors
עקספערט דענטיסטען און סוירזשענס.
אונזער בעהאנדלונג איז אויף דעם ארענטליכסטען אופן, אונזערע פרייזען מעסיגע. מיר זיינען נעסט אין דער נארד ענד און וועלען אונזערע פאציענטען בעטראכטען אלס פריינד.
547 סעלקירק עוועניו
פהאן סט. דזשאן 2447

Dr. Hackett
דענטיסט
מיילס בלאק, 1000 מיין סט., סוויט 1, אפסטעירז
128
ציהט ציינער אהן שמערצען, פרייזען מעסיגע.

פינקעלשטיין און לעווינסאָן
לאיערס און באריסטערס.
105 באן אקארד בלאק.
טעלעפאנס: מיין 1544 און מיין 1545

R. A. W. Magnussen, M. A.
רעכטספערטהיידיגער, אדוואקאט א. ז. וו.
925 מיין סטריט, וויניפעג.
אפען פון 1 ביז 2 און פון 5 ביז 6 אוהר נ. מ. ארער אויף בעשטעלונגען צו יעדער צייט.

PHILIP NEY
נאָטאריוס
נעזעצליכע פאפירען פערפערטיגט, איבערזעצונגען אין און פון פערשידענע שפראכען. נאטוראליזיישאן פייפערס, מערידזש לייסענס
222 פארטיידזש עוו. פהאן מיין 1288

Flanders and Macvicar
באריסטערס, סאליסטארס, נאטאריוס א. ז. וו.
אפיס 872 מיין סטריט
פהאן סט. דזשאן 761
אינטערפרייטער ה. זאלצמאן, ב. ס. א.

D. Abramovich
ארכיטעקט
505 מעקינטייער בלאק, פהאן מיין 1978
ד. אבראמאוויטש

ALFRED JACKSON
ליטאן גארדענס. [illegible] סאבדיוויזשיא[illegible] פאר איינצעלהייטען פרעגען אין
522 מיין סט. סוויט 3, פהאן גערי 3076

Miss A. GOLDSMITH
333 Burrows Avenue
גיט לעסאנס אין פיאנא שפיעלען
52-34) מעסיגע פרייזען.

דאַרפט איהר לייהען געלד?
פיר וואס פיר א צוועק ניט איז ווענדעט זיך צו
כ. שעפס
דעם עלטסטען אידישען פייער אינשורענס און פינאנשיעל אגענט אין וויניפעג.
401 סעלקירק עוו. פהאן סט. דזש. 1490
Office: Bank of Toronto.
5229) Phone Garry 706.

קאָהן און מייעראָוויטש
קאנטראקטארס און בילדערס.
מיר נעהמען זיך אונטער צו מאכען אייך א היים, אדער מיר קענען אייך געבען א גרייטע הויז מיט קליינע קעש און לייכטע פיימענטס.
683 אלפרעד פהאן סט. דזש. 1926

פאר שאו קאַרדס
וואס ברענגען איין ביזנעס, ווענדעט זיך צוא
סלאָון
האנד פיינטינג קארדס — ספעציעל.
2, קאנטינענטאל בלאק, 796 מיין סט.
פהאן סט. דזשאהן 186
שטענדיג פערטיג פאר שנעלע ארבייט.

ניט געכאפּט!
איהר דארפט קויפען איין מאל פארניטשור, איז דאס בעסטע זיך צו זעהען פריהער מיט
5228)
M. WARHAFT
851 Main Street Phone St. John 1988

ענגעל
פון דער נעוועזענער פירמא ענגעל און אווענס
פראקטישער עלעקטרישאן
823 מיין סט. פהאן סט. דזשאן 1983
אלע ארבייט אין דער ליין צו מעסיגע פרייזען

איהר ווילט פאָהרען ווי א פּריץ?
דאן קויפט אייערע הארנעס ביי
דזש. בעקער, 73 דערבי סטריט.
נעהמט אָן אַלערהאַנד רעפּעירינג.

The McKinley Transfer Co.
קאר. קינג און רופערט סט.
אפיס פהאן נעררי 2560 און נעררי 2508
פיאנא מואווינג ספעשיל, מעביל און באגאזש טראנספערס.

The Empress Laundry Co.
ווילט איהר זיין פאלקאם צופרידענגעשטעלט? טעלעפאנירט און מיר שיקען גלייך נאך אייער באנדעל. ערשטע קלאס מאשינערי.
74-76 אייקינס סט. פהאן סט. דזש. 300

The Royal Candy Kitchen.
622 מיין סטריט פהאן נעררי 71
דריי טהירען פון די קטארלאנד
ביי אונז איז ערשטע קלאס קענדיס, פרישע היימישע קענדיס יעדען טאג.
52-33)

כ'האב איינגעקראנען א גרויסען סטאק
ווינטער שיך
גוטע וואַרע און בילינע פרייזען.
מ. גלאדסטאן, 905 מיין סטריט

שיך
אלטע און נייע שיך צו בילינע פרייזען קענט איהר בעקומען ביי מר.
לעאָן טרענובאַוו אין 883 מיין סט.

בעסטע פּלאָמבינג,
היטינג און עלעקטריק
ווערט געמאכט נור ביי
ל. האַלפּעני
883 מיין סטריט
אפיס פהאן סט. דזשאהן 1830
רעזידענס פהאן סט. דזשאן 2217
רעפּעירינג פּינקטליך אטענדעט.

אויב איהר ווילט האבען א נייעם דיימאנד רינג און בילינג, אויב איהר ווילט האבען גוט געפיקסט אייער זייגער און בילינג, אויב איהר ווילט פיקסען אדער קויפען בילינג דזשועלרי, דאן קומט צו
י. טשופּאַק
820½ מיין סט.

איילט אייך שנעל און בעווארנט אייך מיט אלערליי דזשועלרי, דיימאנדס און אנדערע ציהרונג. אלעס פון בעסטער קוואליטעט ביי אייער אלט בעקאנטען
א. קאַפּלאַן 815 Main
זייגערס פעררירכטען
א גרויסער אויסוואהל פון גראמאפאנס. רעקארדס און קווארטינס רעקארדס.

נייע אדער פיקסען

דזשועלרי, זייגערס
נ. טשערניאק
876 מיין סטריט.

אונזער ספעציאליטעט צו פעררירכטען זייגערס, גראמאפאנס און אלערליי דזשועלרי.
Breger & Yamrom
810 Main Street
דאס ריכטיגע פלאץ וואו מען וועט אייך בעהאנדלען ארענטליך.

געהט ניט נאקעט!
פאר נייע ארבייט, אזוי אויך פרעססינג און רעפּייערינג מעגער און ליידיס סוטסס, פארקאוטס א. ד. ג.
י. קאהען
518 סעלקירק.
264— פהאן סט. דזשאהן 676.

ל. סעגאַל
סיין פיינטער
825 מיין סטריט
סיינס אין פערשידענע שפּראַכען, פיינטינג און דעקארייטינג

א. פיינגולד'ס
דעפארטמענט סטאר
590 Selkirk ave. Phone St. John 1951
וואהלפייפער, פיינט, גלאז, הארדווארע, סטאווס, היטערס און אויך בילדינג סופּליים.
ארענטליכע בעהאנדלונג און די בילינסטע פרייזען.

— ל. ארליקאוו —
איז בערעכטיגט אנצונעהמען פרינטינג, אדווערטייזמענטס און קאלעקטען געלדער פאר דעם „איד".

פלאָמבינג, היטינג, עלעקטריק
אויך א גרויסארטיגער סטאק פון פערשידענע פיקטשורס.
איידער איהר נעהט עטוואס טהאן אין דיעזער לייז, זעהט זיך מיט
M. KOFFMAN
395 Selkirk Ave. Phone St. John 1353
83) רעפּייערינג אטענדעט צו יעדער צייט.

THE ISRAELITE DER YID.
The First and Only Jewish Weekly in the Entire Dominion of Canada.
THE ISRAELITE PUBLISHING COMPANY
B. I. GOLDSTEIN, Editor. F. SIMKIN, Manager.
216 Dufferin Avenue Phone St. John 2213 Winnipeg, Man.
Subscription 1 Year $1.00 Thursday, Dec. 26, 1912.

„די מיינונגען פון פאלק".

אין א „בריעף צום רעדאקטאר" פון דיזער צייטונג מיט א פאר וואכען צוריק, האט מר. ש. פרענקעל זיך געוואונדערט למאי די צייטונג דריקט אונטער — ווי ער רופט דאס אן — „די שטימע פון פאלק" בנוגע די צוויי זעהר וויכטיגע פראגען וואס שטעהען יעצט אויף דעם טאגעס ארדנונג אין וויניפעג: די רבנים פראגע און די לעהרער פראגע.

דער „איד" — שרייבט ער — איז די איינציגע אידישע צייטונג אין וויני־פעג און דערום מוזען אין „איד" אזעלכע פראגען דיסקוטירט ווערען. די קאלומס מוזען אפען זיין פאר די מיינונגען און שטימען פון פאלק.

זאגען אז דאס איז ניט קיין גערעכטע פאדערונג, וואלט געווען ניט ריכ־טיג. מר. פרענקעל איז פאלקאם גערעכט. אין די גוי'אישע צייטונגען וועט מען זיכער פאר אזעלכע פראגען קיין פלאץ ניט געבען. דאס איינציגע פלאץ וואו אזעלכע פראגען קענען ארומגערעדט ווערען איז נור אין „איד". בלייבט אלזא די פראגע ווארום דריקען מיר פארט אונטער דיזע „מיינונגען" און „שטימען פון פאלק"?

ווען מר. פרענקעל און די אנדערע וואס תהוש'ען זיך דערויף, וואלטען געזעהן כאטש צוויי־דריי בריעוולעך וואס אונז קומט אן און וועלכע מיר דריקען אונטער, וואלטען זיי כאטש איין מאל געזעהן ווי אזוי היגע בריעף שריי־בער דריקען אויס זייער מיינונג, ווי זיי דיסקוטירען א פראגע, וואלטען זיי דאן פערשטאנען אונזער לאגע, וואלטען ניט געפרעגט קיין קשיות און וואלטען זיך אונז ניט גע'רגזנ'ט.

נעהמען מיר למשל די בריעף אין וועלכע צוויי פערשידענע מענשען האבען געוואלט בעווייזען אז מר. פרענקעל איז ניט ראוי צו זיין פרינציפאל אין תלמוד תורה. די שרייבער פרובירען ניט צו בעווייזען אז ער, פרענקעל, איז ניט גענוג געבילדעט, אז ער איז ניט גענוג פעדאגאג א. ד. ג. דאגעגען איינער גיט בפירוש צו אז „מר. פרענקעל איז א ליטוואק מיט א ליטווישע קעפיל, קען אפילו תלמוד". נור וואס דען? „ער איז א צלם־קאפ, נאך פון דער היים ווייס ער, דער שרייבער, אז א ליטוואק און א איד זיינען צוויי בעזונדערע מענשען". דער צווייטער (מיט דער חתימה „א בעל בית") איז ברוגז למאי האט פרענקעל גערעדט פון א סטיידזש בגילוי ראש. מילא, פון דעם פרום ארטאדאקסישען שטאנד־פונקט וואלט ער אפשר גערעכט זיין. ווערט ער אבער דערמיט אליין ניט אבקו־מען, ער מוז אויך א דריגע טהאן אין איין וועגס די ציוניסטען, „וועמעס רעדנער און טהוערס זיינען עוכרי ישראל".

און פערגעסט ניט אז דיזע ביידע בריעף שרייבער האבען אונז פארגע־לעגט צו פערעפענטליכען זייערע נעמען און אז מיר האבען זיי ערקלעהרט אז ניט קוקענדיג דערויף וואס זיי זיינען אזוי פריינדליך צו נעהמען די אחריות פון זייערע בריעף אויף זיך, קענען מיר זיי דאך ניט דרוקען, זיינען זיי אוועק ברוגז און איינער האט זאגאר — אויס גרויס „אויפרעגונג", אפנים — געזאגט, אז ער וועט אויפהערען לעזען די צייטונג.

די היגע בריעף שרייבער ווייסען ניט אז עס איז ניט ערלויבט, אפילו מיט אייגענער אונטערשריפט, אפילו אין א בעצאהלטען אדווערטייזמענט צו אטאקירען א געגנער פערזענליך.

וואלטען די בריעף געווען געשריבען אין אנשטענדיגען טאן, וואלטען מיר מיט צופריעדענהייט געגעבען פלאץ פאר די „מיינונגען און שטימען פון פאלק". ווי זשע איז אבער ווען למשל אין דעם זעלבען נומער, וואו מר. פרענקעל'ס בריעף איז געדרוקט, איז פאראן אויך א בריעף פון איינעם א מר. זילבער. א גאנץ געלאסען בריעוועל וואו עס ווערט אבגעלייקענט אין אן אנשטענדיגען טאן, א ידיעה וואס איז געווען געמעלדעט אין „איד" וועגען דער אויפנאהמע פונ'ם נייעם רב אין א געוויסער שוהל. אן אנדערער וואס וויל בע־ווייזען אז די ידיעה איז געווען אמת און מר. זילבער'ס בעהויפטונג איז ניט ריכטיג, ברענגט אונז אריין א בריעף מיט א חתימה און אדרעס, מיט אלע פאר־מאלנאסטען, ער ברענגט אבער קיין פאקטען ניט אויף אבצולייקענען מר זיל־בער'ס בריעף, נור שימפפט איהם, זידעלט איהם און רופט איהם אן א צעהנד־ליג מאל — אין צוואנציג שורות — ליגנער, בלאפער און פעלשער.

קענען מיר דען אזעלכעס דרוקען?

ווען מיר זאלען געווען פערעפענטליכען די בריעף וועגען דער רבנות פראגע, וואו איין צד בעמיהעט זיך, מיט שמוצען דעם צווייטען צד, צו רעכט־פערטיגען זיך, וואלטען מיר אהן שום ספק געווען ארויסגערופען אין שטאדט א מורא'דיגע מחלוקת.

מיר וואלטען אבער מיט פערגעניגען אבגעגעבען פלאץ פאר אמת'ע מיינונגען, וואס זאלען אהן פניות, אהן פערזענליכע אטאקעס, ארומריידען דיזע און עהנליכע פראגען, וועלכע מוזען ארומגערעדט ווערען און וועלכע וואלטען געבראכט — זיינען מיר זיכער — נוצען, ווען די שרייבער וואלטען געדענקט אז ניט אטאקירען דארף מען דעם צד שכנגד, נור בעלויכטען די פאקטען גופא.

צי וועלען מיר זיין נייטראל צו א פראגע, צי ניט; צי וועלען מיר אונזער אייגענע מיינונג ארויסזאגען, צי ניט, דאס איז זיך א בעזונדער זאך, די שרייבער אבער וועלען מיר אימער פלאץ אבגעבען פאר זייערע מיינונגען ווען זיי זאלען זיין ניט אנפאלעריש, נור אין אנשטענדיגען טאן געשריבען.

וואלט מר. פרענקעל געווען לענגער אין וויניפעג און געווען לעזען די צייטונג, וואלט ער געווען געזעהן ווי ניט איין מאל האבען מיר זיך שוין געווענ־דעט צו אונזערע לעזער מיט אויפרופען און אויך עדיטאריעל ניט איין מאל שוין אויפמערקזאם געמאכט די בריעף שרייבער זיי זאלען אהן פניות, אהן פערזענליכע קריטיקעס ארומריידען איינענד וועלכע פראגע וואס שטעהט אויף דעם טאגעס ארדנונג אין וויניפעג בפרט און ביי אידען בכלל.

לײדער האבען אונזערע ווערטער ביז איצט ניט געווירקט.

מיר וואלטען דערום ביי דיזער געלעגענהייט ווידער אמאל אויפמערק־זאם מאכען אונזערע לעזער דאס יעדער בריעף וועט מיט אויפמערקזאמקייט דורכגעלעזען ווערען, יעדער דרוקבארער בריעף וועט פערעפענטליכט זיין. בלויז איין בעדינגונג שטעלען מיר: די בריעף דארפען אהן פניות, אהן פערזענ־ליכע אנפעלע און קריטיקעס ארומריידען דיזע פראגע. דיזען ענין וועגען וועל־[illegible] שרייבט זיין בריעף.

ב. ג. זאק.

אונזער אינטערעס צו קענעדא

אין דער ניט אידישער וועלט פאנגט קענעדא אן ארויסצורופען אלץ א גרע־סערען אינטערעס צו זיך. די גרויסע ענגלישע קאלאניע אין דער נייער וועלט איז געווארען דער געגענשטאנד פון אלעמענס בעוואונדערונג און איבעראל ערוועקט זי א שטארקע נייגיערדע און ציהט פיעל אויפמערקזאמקייט.

דער אימיגראציאנס שטראם ציהט זיך אהער מארבע פנות עולם, פון אלע לענדער, קלימאטען און ראסען און עס איז גענוג בלויז דורכצולויפען מיט די בליקען די טאבעלען פונ'ם אימיגרא־ציאנס דעפארטמענט, וואו די איינ־וואנדערונג ווערט קלאסיפיצירט לויט די פערשידענע נאציאנאליטעטען, כדי זיך צו איבערצייגען אויף ווי ווייט דער נאמען קענעדא איז פאפולער און אויף ווי ווייט עס גרייכט דער מאגנעטישער איינפלוס, די צוציהונגס קראפט וואס דיזער נאמען האט אין יענע לענדער פון וואנען מענשען וואנדערען אויס און דאס זיינען בוכשטעבליך אלע לענ־דער פונ'ם ערד קוגעל, יעדער מעהר אדער וועניגער וויכטיגער פלאץ וואס איז פערצייכענט אויף דער לאנד קארטע.

און דאס אלעס איז געוויס בלויז נור דער אנהויב פון דאס וואס מען קען און מען דארף ערווארטען. די איינוואנדע־רונג אהער האט נאך ניט דערגרייכט איהר העכסטען ציפער, אפילו ניט איהר מיטעלמעסיגען ציפער און דער אינטערעס וואס ווערט דער דאמיניאן יעצט פון אלע זייטען ארויסגעוויזען, וועט אין די נעקסטע פאר יאהר געוויס מעהר ווי פערדאפעלט ווערען. יעדער פיהלט דאס קענעדא איז ווירקליך דאס „לאנד פון פערשפרעכען", דאס לאנד פון צוקונפטיגע מעגליכקייטען און אז איהר שטעהט פאר אין דער נאהענ־טער צוקונפט צו שפיעלען א זעהר וויכטיגע ראלע. עס איז די צווייטע אמעריקא, די פעראייניגטע שטאטען פון דער צוקונפט. דאס לאנד וואס וועט גאנץ וואהרשיינליך אמאל זיין דער וויכטיגסטער צענטער פון דער ענגלי־שער אימפעריע.

און דערפאר אינטערעסירט מען זיך עס מיט איהר אזוי, דערפאר האט קע־נעדא בעקומען אזוי פיעל רייזען און אנ־ציהונג אין פערשידענע קרייזען און מען בעמיהעט זיך איבעראל גאנץ אויפמערקזאם צו פערפאלגען דאס וואס דא געהט פאר, די שטורעמווייזע און שנעלע ענטוויקלונג פון לאנד, דאס לעבען אין זייני פערשידענע פאזען.

דער אינטערעס וואס ווערט פון פער־שידענע זייטען ארויסגעוויזען צו קע־נעדא, איז אלזא א בעגרינדעטע, א נאטירליכער.

און ווי אזוי קוקט מען אין אונזער אידישער וועלטעל אויף קענעדא, ווי אזוי פערהאלט מען זיך אין אונזערע מקומות צו דעם וויכטיגסטען צענטער פון קאלאניזאציאן און איינוואנדערונג אין דער וועלט?

אויב מען וואלט געדארפט ציהען א פאראלעל צווישען דעם, מיט וועלכע בליקען מען קוקט אין דער אידישער און ניט אידישער וועלט אויף קענעדא און דעם רעזולטאט אויסדריקען אין ציפער, דאן וואלט אין דעם פאל פון דער ערשטער אויסגעקומען צו שטע־לען א נול. ניט נור האט מען אין דער אידישער וועלט ניט קיין קלאהרע פאר־שטעלונג וועגען דיזען לאנד, זיין בע־דייטונג, זיינע פיעלע געלעגענהייטען און צאהלרייכע מעגליכקייטען, נור מען אינטערעסירט זיך בכלל ניט מיט איהם, ד. ה. ער בעדייטעט אין דער אידישער וועלט ג א ר נ י ט. געוויס איז אזא זאך שטארק אין ווידערשפרוך מיט די אידישע לעבענס פערהעלטני־סע, מיט דעם פאקט פון דער אידישער וואנדערונג, וועלכע ציהט זיך אהן אויפהער, זוכענדיג פאר זיך אלץ אנ־דערע וועגען און א בעקוועמערן פונקט זיך צו קאנצענטרירען און דערביי ווערט פערזעהן אזא נייער, וויכטיגער צענטער ווי קענעדא איז. אבער דאס וואס [illegible] געוועזען פערצייהליך, דען דאס [illegible] זיך דערמיט וואס קענעדא איז [illegible] אידישער וועלט ניט פאפולער [illegible] אום צו האבען א שטארקערע [illegible] הונגס קראפט אויף דעם אלוועלט[illegible] שטראם פון אידישער עמיגראצ[illegible] אבער ניט נור אין מען אין די [illegible] קרייזען אין דער אלטער וועלט [illegible] געוואהנט זיך צו אינטערעסירען [illegible] קענעדא אויף דעם אופן ווי מען [illegible] געוואהנט אין די ניט אידישע קרייזען [illegible] וואו מען האט א פראקטישען חוש פאר אלעס, נור נאך ערגער: אין דער אידי־שער וועלט ווערט קענעדא פשוט איג־נארירט, אדער אויב מען קען זיך דא אזוי אויסדריקען, באיקאטירט, ווארום [illegible] — דאס איז שווער צו זאגען.

אויב עס איז נויטיג דאס צו ערקלע־רען מיט א ביישפיעל, דאן דארף מען נאך אזא ביישפיעל וואו[illegible] ניט געהן [illegible] די פעראייניגטע שטאטען, מיר מיינ[illegible] די אידישע וועלט דא אין אמעריק[illegible] קען אונז דיענען דערויף.

אין די ספערען פון אמעריקאנישען אידענטהום, אויף ווי ווייט דער גייס[illegible] די שטימונג און די געפיהלען פון [illegible] אמעריקאנישע אידען ווערט אב[illegible] שפיגעלט אין דער אידישער פרע[illegible] אין אמעריקא, אינטערעסירט מען [illegible] גאנץ ווייניג מיט דעם לעבען פון די [illegible] דען אין קענעדא און דאס אידישע [illegible] בען, דאס אידישע שאפען און ווירק[illegible] אין דיזען לאנד ווערט אין דער איד[illegible] שער וועלט אין אמעריקא, קען מען [illegible] גען, סיסטעמאטיש איגנארירט, כ[illegible] ווי אזא זאך וואלט ניט עקזיסטירט, אדער וואלט עקזיסטירען גאנץ ווי[illegible] פון אמעריקא.

אויף ווי ווייט ווערט דאס אידיש[illegible] לעבען אין קענעדא אבגעשפיגעלט [illegible] די וויכטיגסטע אידישע פראגען [illegible] ווערען דא געפארען פון צייט צו צייט בעלויכטען אין דער אידיש אמעריקא־נער פרעסע, וועלכע אגב האט דא אין לאנד א גאנץ בעדייטענדע צירקולאציע[illegible]

דעם ענטפער דערויף ווייס יעדער אידישער צייטונגס לעזער אין קענעדא אויך אויסווענדיג. נור פעריהרענדיג די־זען פונקט וועט זיין אינטערעסאנט דא צו דערצעהלען וועגען דעם א פאר קו־ריעזע פאקטען.

בעת אין וויניפעג איז ערוועהלט גע־ווארען א איד אלס דעפוטאט צום פרא־ווינציעלען פארלאמענט פון מאניטא־בא, האט א אידישע צייטונג אין נויארק געמעלדעט וועגען דעם ערשט אין עט־ליכע מאנאטען ארום און דערביי אנ־געזאגט איהרע לעזער א בשורה דאס די אידען פון מאנטרעאל האפען אז די שוהל פראגע וואס בעאונרוהיגט זיי אזוי אפט, וועט שוין יעצט געסעטעלט ווערען: מר. גרין וועט זיך פאר זיי איינשטעלען אין „פארלאמענט". א שפרונג צווישען מאנטרעאל און די לעדזשיסלייטשור פון מאניטאבא?...

אין מאנטרעאל איז מיט עטליכע יאהר צוריק פארגעקומען א צוזאמענ־שטויס צווישען אידען און פראנצויזען. דיזע נייעס איז געמעלדעט געווען אין „דזשואיש קראניקעל" און פון דארטען איז עס איבערגעדרוקט געווארען אין „פריינד" און ערשט אין 8 וואכען ארום אז דער „פריינד" איז אין נויארק אנגע־קומען מיט דיזע נייעס, האט א צווייטע אידישע צייטונג האסטיג געכאפט און עס איבערגעדרוקט ווארט פאר ווארט אויף דער ערשטער פיידזש אלס די וויכטיגסטע סענסאציע פון טאג און אונטער א גרויסער שרייענדיגער קעפ[illegible] „א רייאט אויף אידען אין מאנטרעאל".

און אט אזוי ווערט דאס אידישע [illegible] בען אין קענעדא בעלויכטען פון [illegible] אידישער פרעסע אין אמעריקא. [illegible] ערקלעהרט זיך געוויס מיט דעם, וואס מען האט דארט קיין אינטערעס, קיין זין פאר דעם לעבען, די פערהעלטניסע און די אלגעמיינע לאגע פון די קענע־דער אידען. די גלייכגילטיגע בעציהונ־[גען] פון די אמעריקאנישע אידען צו זיי־[illegible] פרידער אין קענעדא זיינען אויך [illegible] געבענד פאר די אידען פון דער אל־[טער] וועלט, [illegible] דאס, אין דער אלטער [illegible] גענומען [illegible] גלייכגילטיגקייט נאך [illegible] זי [illegible] זיך בנוגע [illegible] לאנד אין אל[illegible]

[illegible] רובינשטיין.

[illegible]לישע ליעדער.

([illegible] מתנה מיין חבר מאיר ארנשטיין).

[illegible] פון מיין הויז" איז געקו־[illegible] אן אלטער, גרויז גרויער איד. [illegible] א פער'מ[illegible]־שחורה'טער האט ער [illegible]שטעלט ביי א וואנד, [illegible] אונטער'ן ארעם זיין [illegible] גנעשפילט...

[illegible] אזא איד שפילען? [illegible] ליעדער וואס רייסען די [illegible] מעלאנכאלישע ליע־[illegible] עפינען גלות איד? [illegible] ער שפילען.

[illegible] פון זיינע צוהערער [illegible] אז די ליעדער קומען [illegible] פארוואונדעטער נשמה? [illegible] זיינע צוהערער וועט [illegible] אז ליעדער זיינגען, א ווי־[illegible] פון דעם אלטען [illegible] הארץ?...

[illegible] איז א נאכגעמאכטער [illegible] זיך דענקען זיינע [illegible] איד וויל אונז די אוי־[illegible] ער איד וויל ביי [illegible] גראשען מעהר.

[illegible] ווייסט פון דעם [illegible] צוגעווארפענע [illegible] זיין א גאנצע [illegible] וועט ער ענטפע־[illegible] ביים אהיים קו־[illegible] אויף ברויט? [illegible] פערגוואלטי־[illegible] דערשטיקען דעם [illegible] מוז שפילען א „לוסטיגס". [illegible] דערפאר בעצאהלט מען. [illegible] שטעהט ביים וואנד, דער [illegible] און שפילט...

[illegible] ווייסט זיך אמאל [illegible] ניגון, אבער באלד [illegible] בעהערשט זיך און [illegible] לוסטיגע ליעדער.

[illegible] און אלטער [illegible] ניט וואלט [illegible] ער וואלט [illegible] זיין אייגענע [illegible] דער אלטיטשקער [illegible] נאך צו מיט הומאר!

[illegible] זיינע צוהערער האט [illegible] דעם „הומאר" און איהם [illegible] א מטבע... אן אנדערער [illegible] קאפט צו מיט'ן פוס צום [illegible] ווידער הייסט דעם [illegible] א „קאזאטשאק". דער [illegible] ניט לאנג און שפילט א „קאזאטשאק", און נאך אן אנדערער [illegible] א מעלאדיע און וויל דוקא [illegible] נאכשפיעלען וואס ער [illegible] שפילט נאך דער אלטער.

[illegible]

[illegible] ארונטער דאס היטעל, [illegible] פאר זיינע צוהערער [illegible] אבער מען לאכט [illegible] פאר וואס? ער האט [illegible] געשפילט.

[illegible] געהט אוועק אהן [illegible] נאך מעהר פער'מרה־[שחורה]'ט [illegible] טרויעריג.

[illegible] געשפילט, דער [illegible] איד"...

[illegible] האבען רעכט! זיי [illegible] דעם אמת: דאס איז [illegible] געשפילט! פ א ל־[illegible]

* *

[illegible] אז ביז ערשט ניט [illegible] אלע געווען אזעלכע [illegible] שפיעלער מיט [illegible]

[illegible] די צייט! דער [illegible] ניט [illegible] ליעדער פאר פרעמ־[illegible] האט איצינד [illegible] דאס ליעד פון נאצי־[אנא]לער זעלבסטשטענדיגקייט!

אב. א. ראבאק.

מענשען וואס דינגען זיך

פע, ס'אר א מיאוס'ע ... דאס דינגען זיך. מיר דוכט זיך אז ווען איך וואלט געווען א געזעץ־געבער, וואלט איך געמאכט א שטרענגען געזעץ אז אלע מענשען וואס דינגען זיך זאלען שווער בעשטראפט ווערען.

אבער ווארט אויס ... ניט. אז איך בין אזא שרעקליכער ... ען נעגען די ארימע קונים און ... אויף דער זייט פון די סטארקיפערס און הענדלערס. עס איז פונקט אזא פערברעכען פאר די סטארקיפערס צו לאזען דינגען זיך ווי פאר די קונים צו דינגען זיך. אין דער אמת'ן זיינען זיי אפשר נאך מעהר שולדיג ווי דער קויפער. ווארים ווען מען וואלט געוואוסט אז אלע ארטיקלען זיינען איין פרייז, וואלט מען געוואוסט אז עס האט ניט קיין ... צו וועלען בעצאהלען מיט עטליכע סענט ביליגער.

אבער פאר וואס איז דאס דינגען זיך אזוי שעדליך?

עס זיינען דא צוויי זייטען צו קוקען אויף דעם סארט האנדעל. אין פון ביידע זייטען איז דאס שעדליך. אבער דא וועלען מיר זיך ניט פערנעהמען מיט'ן עקאנאמישען שטאנדפונקט, ווייל דאס וואלט אונז געפיהרט צו פיעל דיסקוסיאן. מיר וועלען נור בעריהרען די מדה פון אן עטהישען שטאנדפונקט און דא זעהען מיר פאלגענדעס:

1) מעהרסטע פון די וואס דינגען זיך ווייסען ניט דעם ריכטיגען ווערטה פון אן ארטיקעל, נור ווייל יענער זאגט 75 סענט, מוז מען דינגען מיט 25 סענט וועניגער. פיעל מאל קריגט מען אויף אויף אזא אופן טאקע דעם ארטיקעל ביליגער, אבער דערפאר אז מען קומט א צווייטען מאל ווייס שוין דער סטארקיפער וויפיעל צו בעטען מעהר, כדי אז מען וועט אראפדינגען זאל ער נאך אלץ מאכען זיין פראפיט. ווייטער זיינען מיר גורם אז די וואס זיינען ... ציוויליזירט זיך ניט צו דינגען זאלען בעצאהלען מעהר בלויז דערפאר ווייל עס זיינען דא אזעלכע וואס גיבען אויס יעדע געלעגענהייט אויף קליינליכע צוועקען.

2) אין א סטאר וואו מען פערקויפט ניט איין פרייז, טאר מען ניט קויפען, ווייל פון אנדערע מוז מען רייסען א פאס, ווערענד מאנכע קריגען מציאות און פון, וואנען ווייסט איהר אז איהר זייט ניט גראדע פון די וואס האבען בעצאהלט טהייערער?

3) דאס דינגען זיך געהט א מעהרסטענס ביים פראסטען פאלק. אין די סלאווישע לענדער איז דאס די געוועהנליכסטע זאך און אין די קאנגרים ניט מען זיך ניט א קעהר אהן דעם. מיר אידען האבען זיך אפגעלערנט פיעלע מיאוס'ע מדות פון אונזערע שכנים און מיר מוזען מיט דער גרעסטער אונוויליגקייט מודה זיין אז אין דעם הינזיכט שטעהען מיר גאנץ נידעריג.

עס איז געווארען אזוי אז מען ווייס שוין אז א אידען דארף מען זאגען מיט 50 פראצענט טהייערער ווען ער קומט עפעס קויפען און טאמער איז ער דער מוכר, דער פערקויפער, דארף מען איהם אנבאטען פיעל ביליגער ווי ער בעט. ביי פיעלע ענגלישע איז דער איד דער סימבאל פון דינגען זיך און כאטש זיי איבערטרייבען אין דעם אהן צווייפעל, שטעקט דאך אבער א געוויסע מאס אמת אין זייער מיינונג.

וואס אלזא איז צו טהאן — פרעגט איהר.

מאכט ... אב אז איהר זאלט ניט קויפען אין א סטאר וואו עס איז ניט ... פרייז און ... פון מציאה ... איהר אפילו אויספראבירען ... מאן און איהם זאגען ... עטליכע סענט ביליגער און טאמער איז ער מרוצה ... איך צוגעבען דעם ארטיקעל, דאן זאלט איהר ביי איהם ניט קויפען. אין טאמער ווייסט איהר אז ער בעט ביי איך צופיל און עס האט ניט די ווערטה, ... זאגט עס דעם סטארקיפער און ... עס איז ווירקליך אזוי, וועט דער הענדלער מוזען מאכען אן אנדער פרייז אויף דעם, ווען אלע טהוען ווי איהר.

אזוי וואלטען בעדארפט די קונים אויסלערנען די סטארקיפערס צו זיין מענשען; די סטארקיפערס האלטענדיג איין מעסיגען פרייז וואלט אויסגעלערנט די קונים צו זיין מענשען און מיר וואלטען מיט דער צייט פטור געווארען פון דעם קלאס מענשען וואס האלט רק אין איין דינגען זיך.

הונגער.

יוסף טונקעל.

הומארעסקע.

(שלוס).

מיר זיינען אויפגעשטאנען, צוזעגענט זיך, געשפאנט די פערד און וואגען און הײדא אין וועג אריין.

אפפאהרענדיג דאס ערשטע געסיל, הויב איך זיך אן צו מיין אידען.

— איהר ווייסט, ר' מרדכי (אַזוי האט ער געהייסען) וואס איך וועל איך זאגען. איהר זענט דאך הונגעריג. איך האב געזעהן אז ביים טיש האט איהר זיך צו קיין זאך ניט צוגעריהרט. טא ווייסט איהר וואס איך וועל אייך געבען אן עצה. נעהמט כאפט זיך אריין אין א קרעמיל און קויפט עטליכע בייגעל וועט איהר אויפ'ן וועג איבערבייסען.

— איהר האט רעכט. — מאכט ער צו מיר, קריכט אראב פון וואגען קויפט א קרענציל בייגעל און מיר פאהרען ווייטער.

— נו, וואס זשע עסט איהר ניט? איהר זייט דאך הונגעריג — גיעב איך איהם א פרעגע.

משונע מיינע שונאים. איהר האט זיך אפנים פערגעסען. „אוכל בשוק דומה לכלב". אין מיטען שטעדטיל וועל איך נעהמען עסען? א שעהנעם פנים וועט דאס האבען, אט מיר וועלען ארויספאהרען פון שטעדטעל וועל איך דאמאלס א פיס טהאן.

דאס פערד און וועגעל לויפט לעבעדיג איבער די שמאלע געסלעך פון שטעדטעל. אט איז די סלאבאדע, אט זיינען שוין די גוי'אישע געסלעך; אט ענדיגט זיך דאס שטעדטעל. שקצים עפענען פאר אונז אויף א לאנגען שטאנגען צוזייפגעפלאכטענעם טהויער מיט א הילכיגען סקריפ, וואס קלינגט אב אויפ'ן גאנצען געסיל, מיר פאהרען דורך אט זיינען מיר שוין הינטערען שטעדטעל, אויפ'ן ברייטען שליאך, שיטערע בוימעלעך, גערטנער פעלדער... און איך דערמאהן מיין אידען.

— נו, ר' מרדכי, וואס עסט איהר שוין ניט?

— שייך זאגען... עסען... נו, און אויף וואשען זיך האט איהר אפנים פערגעסען... הי, חי, הי! וואס איהר זאגט, ביים ארויספאהרען פון שטעדטעל פערגעסען זיך וואשען.

— נו, איז וואס וועט זיין? איהר זייט דאך הונגעריג.

— וואס זאל זיין. כ'מיין, גאט וועט געבען וועלען מיר אויפ'ן וועג באגעגענען א טייכעל, א בלאטקע... על כל פנים, וועלען מיר דאך נאך האבען היינט אויפן וועג א טייך...

— ווען? פארנאכט ערשט?

— מילא, איז פארנאכט. וואס דענקט זשע האט איהר געוואלט איך זאל עסען אהן געוואשען?

— המם... א מעשה, א מעשה... — מורמעל איך אונטערן נאז און איך הער ווי עס נויגט מיך צום שלאף: דער גאנצער פארמיטאגדיגער מסחר, דער זאטער ווארעמעס און דער מחיה'דיגער זומער טאג מיט די געשמאקע ריחות פון די פעלדער מיט דעם שושקען זיך פון די בוימער און דאס פישטשען פון די פויגעלאך, — דאס אלעס האט מיך פערוויגט אין א זיסען שלאף.

אויפגעכאפט האב איך זיך אין א טומעל פון אסך גוים, וואס האט זיך געטראגען ארום אונז, אונזער וואגען איז געשטאנען צווישען א סך גוישקע פוהרען ביי א ברעג טייך, גרייט אריבער צו שווימען צום צווייטען ברעג.

די זונן האט זיך שוין געזעצט ניעדעריג און דער הימעל דארט אין מזרח איז געווען אזוי רויט, פונקט ווי אימיצער זאל דארט געווען אנשמירען מיט רויטען צונגטער. איך כאפ א קוק אויף מיין אידען: אפנים, אז איהם האט קיין שלאף ניט גענומען דאס קרענצעל בייגעל ליגט גאנץ, זאל דאס כאטש איינער פעהלען.

— איהר האט נאך אלץ ניט געגעסען?

— כ'מיין, ניט געווען קיין וואסער.

— אבער איצטער וואס? איצטער האט איהר דאך שוין וואסער וויפיעל איהר ווילט, א גאנצען טייך...

— באלד, באלד... איך וועל נאר אבדאווענען מנחה, אז עס איז שוין יא דא וואסער, וועל איך וואשען די הענד און זאגען „אשרי" דערנאך וועלען מיר עסען.

ער איז אראב פון וועגעל, ארויף אויפ'ן ברעג און געשטעלט זיך שמונה־עשרה.

דערווייל האט דער פראם גענומען שווימען צום צווייטען ברעג. אומזיסט האב איך געשריען און פארטעסטירט אנווייזענדיג אויף ר' מרדכי'ן, וואס איז געשטאנען שמונה עשרה. די גוים האבען קאלטבלוטיג געטריבען דעם פראם אלץ ווייטער צום צווייטען ברעג.

איך גיב א קוק. אוי וועה, די בייגעל ליגען דא אין וואגען און ער וועט דארטען ניט האבען מיט וואס צו אפחיה'ן זיך נאך אזא לאנגען תענית. קוים מיט צרות האב איך זיך דערוואַרט ביז דער פראם איז געקומען צוריק צום ברעג, וואו ר' מרדכי איז געשטאנען.

— נו, ר' מרדכי, זאג איך צו איהם פאהרענדיג שוין אויפ'ן פראם צוריק. — איצטער וועט איהר שוין עפעס עסען? מנחה האט איהר שוין געדאווענט, וואסער איז אויך דא; נו, נעהמט מאכט המוציא — איך קען דאך אייער צער ניט צו זעהן.

מיין איד האט פערריסען דעם קאפ צום הימעל, האט דארטען עפעס געזוכט און זיך אפגערופען:

צייט מעריב דאווענען... שוין דא שטערען... און ספירה צעהלען. פאר ספירה וועל איך דאך ניט עסען, דברים בטלים קומט לאמיר פאהרען, וועלען מיר אין וואגען מעריב דאווענען, ספירה צעהלען

מיר זיצען שוין אין פוהר און פאהרען ווייטער. מיר דאווענען מעריב און צעהלען ספירה. א דאנק גאט, אלץ אבגע'פטר'ט, זאג איך צו איהם.

— נו, וועט איהר שוין א מאל א פיס טהאן? הא? ר' מרדכי.

— מיט וואס זאל איך זיך וואשען? דער טייך איז שוין לאנג פון הינטען געבליבען, וואס איהר זאגט.

— וועלען מיר זיך אומקעהרען.

— ווייס איך וואס, אזוי ווייט.

— טא וואס וועט זיין? ר' מרדכי... כ'מיין, גאט איז מיט אייך... עט... איך מיין, א בזיון... וואס קען דא זיין?.. פקוח נפש...

— משונע מיינע שונאים, צי חסר דעה? עט..

און א נאכט איז צונעפאלען א פינסטערע, כאטש נעהם ארויס אן אויג. און א וועג שטעהט פאר א לאנגער, א טרוקענער, אז דער אויבערשטער זאל משמר ומציל זיין. א מדבר אהן א טראפען וואסער. און טאמער ליעגט ערגעץ א וואסער ביי דער זייט, — איז ווער קען עס בעמערקען אין אזא פינסטערניש? זיצען מיר זיך ביידע אין וואגען און פאהרען און די פוהר געהט, רוקט זיך אין דער פינסטער אריין... איך ווער אנטשלאפען.

ביים שיין פון טאג כאפ איך זיך אויף און כאפ א קוק אויף מיין פארשוין, א פנים ווי נאך נעילה און דאס קרענצעל בייגעל ליעגט נאך גאנץ, ניט געמינערט חלילה.

— בייסט שוין צו אמאל, ר' מרדכי.

— אהן נעגעל וואסער?

— טא נעהמט און ניסט אב נעגעל וואסער. אן דארטען ליעגט א בלאטקע נאַט, אט איז א גלאז.

— מיין איד ניסט אב נעגעל וואסער.

— נו?

— וואס נו?

— עפעס אין מויל נעהמען?

— פאר'ן דאווענען?

— נעהמט מען און מען דאווענט.

— נאך צו פריה.

— וועט איהר אין וואגען דאווענען. נעהמט מיט אביסעל וואסער.

— גאר אהן א טליה און תפילין?

— איז ווי זשע וועט זיין?

— ווי זאל זיין? באלד באלד: נאך א שעה, נאך א שעה וועלען מיר האבען די קרעטשמע, לאדוואקע, וועלען מיר האבען אי וואסער אי א קווארט, אי א טלית און תפילין, וועלען מיר דאווענען, עסען, טרינקען, איך האף צו גאט אז מיר וועלען ניט עובר קריאת שמע זיין.

ארום 11 אזייגער זיינען מיר אנגעקומען קיין לאדוואקע. דארט אין קרעטשמע האט מיין איד זיך אויפגעזוכט א טלית און תפילין, געשטעלט זיך דאווענען מיט גרויס כונה, ווארט ביי ווארט פונקט ווי ער וואלט האבען געבעטען געגעסען א וועטשערע און זיך אויסגעשלאפען. קוים דערוואַרט די רגע ווען ער איז שוין מיט אלעס פערטיג געווארען בין איך ארויס געלאפען צום וואגען אריינטראגען דעם קרענצעל בייגעל. נאר אין וועגעל איז שוין קיין בייגעל ניט געווען, געלם געווארען...

אט אזוי האט מיין איד געהונגערט.

זאב י.

איהר ענטפער

איהר פרעגט מיך ווען אונזער חתונה וועט זיין. טא זעעצט זיך געפעלינסט געגענאיבער, נעהמט צונויף אייער גאנץ ביסעל חכמה וואס איהר פערמאגט און הערט זיך איין מיט דער גרעסטער אויפמערקזאמקייט:

איהר שמייכעלט ווען איהר רעדט פון מיין העלדענמוטה: נו, יא. ווייבער און העלדענטוטה: ווייבער און גבורה. עס קלעפט זיך עפעס ניט. אט ווי מען וואלט וועלען צוזאמענבינדען: מענער און זייפערקייט; מענער און וואהלהייט. עס איז קיין פאר ניט. מען דארף הארמאניע!

איך האב זעהר ליעב די הארמאניע. זעה איך א בלויען הימעל, מוז ער זיין אהן א ברעקיל וואלקענדיל; זעה איך א לבנה, מוז זי זיין אהן א פגימה'לע; ליעב איך א קינד, מוז עס זיין אי שעהן, אי ריין, אי גוט; ליעב איך א מאן, דארף ער זיין אי שטארק, אי גוט, אי הויך, אי זויבער און מיט אלע מעלות וואס א מאן בעזיצט נ י ט.

אזוי בין איך. איך האב ליעב די הארמאניע. און אט יעצט, ווען אלטס ביי מיר אויף דעם הארצען איז אויפגערוימט, ווען אלעס ארום מיר שמעקט מיט יום טוב, ווען אלעס אין מיר זינגט קדוש און מיין נשמה צאפעלט זיך אזוי לעבעדיג — אט יעצט וועל איך אויף צווייען צוריסען מיין הארץ און אייך לאזען א בליק ווארפען אין דער טיעפעניש פון מיין נשמה.

איהר, מענער, האט דאך אזוי ליעב צו וויסען אפטמאל וואס ביי אונז, פרויען, טהוט זיך אונטער די העמדלעך. אייך איז דאך אזוי אינטערעסאנט צו וויסען וואס עס קאכט זיך ביי אונז אין הארצען און וואס עס שפיגעלט זיך אב אין אונזער אויג.

מיר זיינען דאך ספינקס פאר אייך. איהר זייט דאך די אפענהערציגע, די נאמעטע — נור מיר? וואס זיינען מיר דען ניט? אכטצעהן גהינום'ס שפיגעלט זיך אב אין אונזער אויג, נור איהר, זויבערע נשמות, קענט ניט דערגעהן אויף ריכטיג וואס דיזע גהינום'ס בעדייטען און איהר מוטשעט זיך נעבעך צו דערגעהן א טאלק — זייט איהר דאך גרויסע פסיכאלאגען — און קענט ניט...

וויפיעל קענען מיר זיך שוין? באלד צעהן וואכען. נון, צעהן וואכען. אין די צעהן וואכען איז מיר געלונגען איהר זאלט מיך א טויזענד מאל קושען, א הונדערט מאל ארומנעמען מיין טאליע, א פאר טויזענד מאל זיך ערקלעהרען מיר אין ליעבע און מיר שווערען אז אויסער מיר האט איהר קיינעם ניט ליעב געהאט.

א, עזעל וואס איהר זייט! וואלט איך נור איין מאל מיין קליין מויל געעפענט, וואלט איך נור איין מאל א פערהויב געטהאן פאר אייך דעם פארהאנג פון מיין הארצען, וואלט איהר דאך אנטלאפען ווי פאר פייער פון מיר.

איך שטעל זיך פאר וואס פאר א מינע וואלט איהר געמאכט ווען איך זאג אייך: מיין ליעבער פאנטאפעל בחור, זייט וויסען אז איך בין ניט קיין אלט מיידעל, ווי איהר האט געמיינט, נור א יונג ווייבעל, א יונג ווייבעל מיט צוויי פיצלעך קינדער, געבארען פון צוויי פערשיעדענע פרעמדע מענער...

כא, כא, כא, א ווייבעל! איהר הערט, שוטה וואס איהר זייט, א ווייבעל! א ווייבעל וואס האט געהאט די העזה צו ליעבען אהן ערלויבניסע...

וואס, איהר זיצט נאך? איהר לויפט גאר ניט? — די טהיר איז ניט פערשלאסען!

ווארט, ווארט נאך א ווייל'ע, פעטיך איינער וואס איהר זייט, איך וועל אייך נאך שעהנערס עפעס זאגען. נור לאמיך אייך פריהער אוועקשטעלען א גלעזיל שנאפס. איך בין זיכער אז ס'וועט אייך ניט גוט ווערען און איהר קענט נאך ווי א פלאכטע אנידערפאלען. אייער נשמה די גרויס מסתם ווי א פאסאליע, קען זיך ארויסקייקלען פון אייך און איך וועל נאך האבען אן איבעריגע ארבייט צו בעווייזען אז אויסער די פרויען, ווי למשל ביי אונזער מאמען שרה'ן, קען מען אויך ביי א מאן ארויסנעהמען די נשמה מיט א ווארט...

אזא, הערט, וויפיעל, זאגט איהר, קענען מיר זיך שוין, באלד צעהן וואכען, שוין צייט שמועסען וועגען חתונה. צעהן וואכען און אלע צעהן וואכען האב איך אנגענומען די מענערשע מעטהאדע און האב אייך גענארט.

פרויען, ווייסט איהר דאך מסתם, ווערען אימער גענארט, אימער פערפיהרט און אימער בערויבט. א פרוי איז א נגזל! דאס איז שוין א כלל. דאס מאל אבער האב איך אייך געמאכט פאר'ן נגזל. די מלאכה פון נאר'ען, פערפיהרען און בערויבען, קענט איהר זיך משער זיין, האב איך גענומען ניט פון קיין אנדערע ווי פון אייער געשלעכט, און וואלט איך א מענער העט געטראגען, וואלט איך זי, אלס אנערקענונג אראבגעצויגען פאר אייך...

יא, מען האט מיך אין לעבען אזוי פיעל מאל גענארט דאס איך פערשטעה שוין באלד ניט ווי קען עס מעגליך זיין, א מאן מיט א פרוי, זאלען זיין צוויי שעה צוזאמען און זיך אין די 120 מינוט ניט נארען קיין 120 מאל.

איך האב אבער אומגעביטען דאס ריידעל.. כא, כא, איך, די שוואכע פרוי האב גענומען אזא העלד ווי איהר — וואס פאר א סייז שיך טראגט איהר? — און איך האב אייך פערפיהרט.

איך האב אייך ניט איינמאל אריינגעשעפטשעט אין אויער: „מיין ליעבער, כליעב אייך!" געליבט מיינט איהר האב איך אייך? א י י ך ליעבען? כא, כא... איך האב שעהנערע פון אייך צוטראטען... שטעלט זיך פאר אויף איין מינוט, אז איך ליעב אייך! נון, וואלט איהר דען אליין ניט געפלאצט פון געלעכטער?

און ווי האט נאר אייך געקענט איינפאלען אויף איין מינוט אז איך, וועמעס נשמה ווערט ניט ערהויבען און בעקומט ניט קיין התפעלות סיידען עס איז די גאנצע סביבה פול מיט יום טוב, פול מיט קדושה, אז איך זאל ליעבען אט אזא נפש, ווי איהר זייט.

אט ווארט... איהר זעהט דאס בילד? אט דעם האב איך ליעב! איהר זעהט אויגען, איהר קליין קריכער, איהר זעהט א קאפ, איהר זעהט א שטערן? אט דאס האב איך ליעב. נור ליעב! ווייסט איהר אבער וואס הייסט ליעב? ליעב איז אז אלע נעפלימען זאלען דיר זידען און קאכען ווי אין א קעסיל ווען דו דערזעהסט איהם; דיין גאנצער מוטה זאל ווי רויך צורונען ווערען, דיין גאנצע קראפט זאל ווי א נעפעל פערשווינדען און דו וואגסט קוקען איהם אין די אויגען און ... זיין יעדען פער־

(שלוס אויף זייטע 7).

הומאר — ווייץ — סאטירע

שבת אויבס

נאטיצען פון דער וואך.

פון א נאר׳ישן ענדער

און ווידער אמאל פייערט מען „יאש־קע׳ס״ געבורט.

רפש׳ע, וועט מען שוין אמאל אנהויבען פייערען זיין אבשטארבען?

* * *

די גאנצע „ציוויליזירטע״(?) וועלט איז אין שמחה: גאט איז געבוירען גע־בוירען געווארען!

וואס זשע איז די שמחה? פרעגט איהר. — וואס פערשטעהט איהר דא נים? האט מען דאך עפעס א גוטע גע־לעגענהייט צו מאכען פאגראמען אויף אידען און מאהמעדאנער.

* * *

קריסטמעס — זאגט הארקאווי׳ס דיקשיאנערי — הייסט אין אידיש: וועה נאכטען.

יא, ניט אומזיסט האבען עס די אי־דען אזא פאסענדען נאמען געגעבען: ס׳איז נעבעך אך און וועה צו די אידען נאך דיזער נאכט...

* * *

„א ממזר האט מזל״ — זאגט א אי־דיש שפריכווארט.

מיר זאגען עס אקעגען יאשקען: אזא מזל! אפילו אידען פייערען זיין גע־בורטס טאג.

* * *

זאגט זשע מיר, ליעבע אידען, וואס איז מיט אייך די שמחה? וואס איז עס ביי אייך פאר א יום טוב? איהר מיינט אודאי אז אויב איהר וועט אנהויבען פייערען „יאשקעס״ געבורטס טאג, וועט איהר אויפהערען צו זיין אידען?

כ׳לעבען, איהר האט במחילה א גרוי־סען טעות, ווארום כל זמן די „ציווילי־זירטע״ וועלט וועט נאך פייערען יאש־קעס געבורטס טאג, וועט איהר נאך אלץ זיין אידען און באפען קלעפ ווי אידען...!

* * *

די מיטגליעדער פון פעראיין „אידי־שע יוגענד״ און די מעמבערס פון סא־ציאל דעמאקראטישען ברענטש האבען אוועקגעווארפען שער און נאדעל, פערמאכט די קרעמלעך און זיך פער־איינינט צוזאמען צו פייערען דעם גע־בורטס טאג פון דעם „הייליגען״ יאסע־לע דורך א גרענד באל מיט א רוחניות־דיגער (פליהענדע בלע״ז) פאסט.

נו, איז דאס ניט א צייכען פון פער־איינינטע קולטורעלע ארבייט אויף דער אידישער גאס פון אונזערע זאגענאנטע „פארטגעשריטענע״ פעראיינען אין וויניפעג?..

* * *

ווי דער מענעדזשער פון דער „היי־ליגער״ בתולה אויף דזשארוויס עוועניו האט אונז ערקלעהרט, איז די „הייליגע״ בתולה מעוברת געווארען ניט פון דעם קארפענטער אין סטייבעל, נור פון א הייליגען גייסט.

יעצט ווילען מיר אונזערע שבת אויבס׳ניקעס פרעגען: צי דער „היילי־גער גייסט״ האט זיך אריינגעכאפט צו מרים׳ען קריסמעס ביי נאכט, אדער מיט 9 מאנאטען פריהער?

מיר בעטען נעפעלינסט אלע וויני־פעגער אידען וועלכע האבען ביי זיך אין הויז א „קריסטמעס טרי״ צו צושי־קען אונז צו איין ריטעל פון יעדען בוים מיט זיין אונטערשריפט.

מיר זיינען אייך מטריח צו שמייסען יעדען מיט זיין ריטעל...

* * *

ווי די צייטונגען מעלדען, זיינען אין רוסלאנד פארינע וואך ארויסגעטריבען געווארען 1.700 אידען פון וואהלינער גובערניע.

ווי עס ווייזט אויס, איז דאס ביי רוסלאנד א פארבערייטונג צו פייערען קריסטמעס...

* * *

און אמעריקא לערענט זיך פון רוס־לאנד און האט אנגעהויבען ארויסטריי־בען די ניגערס פון די סאוטה.

וואס זשע, פארבערייטען זיך דאס אויך די אמעריקאנער צו עמפפאנגען קריסטמעס?...

* * *

צום ערשטען מאל אין די סטייטס איז אין נויארק א כינעזער פער׳משפט געווארען צום טויט אויף׳ן עלעקטריק טשער.

איהר זעהט? פארט א פרייע לאנד, „אונזער״ אמעריקא! אפילו כינעזער בעקומען דא אלע רעכטע...

* * *

די סאפראדזשעטקעס פון נויארק מאכען יעצט א שפאציער קיין אלבא־ני, אום צו בעטען גאווערנאר סולצער, אז ער זאל ביי זיין איינשווערונג זיך ערקלעהרען פאר פרויען רעכטע.

כ׳לעבען, נאך גאר גרינג, די אמערי־קאנער סאפראדזשעטקעס, וואס זשע, זיי קענען איהם דען ניט צושיקען א באמבע דורך פאסט און זיך ניט דאר־פען שלעפען צו פוס אזש קיין אלבאני?

* * *

ווי אן ענגלישער פראפעסאר ער־קלעהרט, וועלען די ענגלענדער אין 2 טויזענד יאהר ארום פערוואנדעלט ווע־רען אין אפען.

אט א נארישער פראפעסאר! און וואס זיינען זיי יעצט?

* * *

אין א שטעדטיל אין די סטייטס האט א מאן אנגעקלעפט א צעטיל אויף זיין טהיר אז ער וועט שלאגען זיין פרוי און דאס איז ניט דער פאליציי׳ס עסק.

דאס הייסט: זאל א הונט וויסען וואס א חזיר קען...

* * *

א דעפוטאציע פון מיידלעך האבען אין נויארק זיך געווענדעט צו מעיאר גיינאר מיט דער קלאגע אז נור שעהנע מיידלעך קענען קריגען דזשאבס אין די אפיסעס און מיאוס׳ע מיידלעך וויל קיין בעל הבית אין אפיס ניט אריינעהמען.

איהר פערשטעהט א קלאגע? וואס דען האבען זיי געוואלט? אז א מאן אנטלויפט פון זיין אידענע אין אפיס, זאל ער דארט טרעפען א מיאוס׳ע מיידעל?...

א גוטער איינפאל.

[illegible] געהאט א ליעבהאבער א פראנט,
א מאן מיט׳ן נאמען מיסטער לעסטער.
און וואוהין נור מערי האט געשפאנט,
מיטגענומען האט זי איהר קליינע שוועסטער.

איצט, צוויי איז קאמפאני, דריי איז ניט,
אזוי וועניגסטענס האט געדענקט מיסטער לעסטער.
מ׳ער אין א געוויסער נאכט א פערשווערונג געמאכט
צו פטור ווערען פון מערי׳ס שוועסטער.

ארימע מערי ווי געקרענקט האט עס איהר,
ווען ערקלעהרט האט מיסטער לעסטער,
ר׳קען גלייכגילטיג ניט בלייבען אויך צו איהר
און ט׳געהאלדזט און געקושט איהר שוועסטער.

ער׳ט מעהר זינט דאן איהר שוועסטער ניט געזעהן
און [illegible] איז איצט מיסטער לעסטער,
[illegible] בעגעגענט איהם גאנץ אפט און אליין,
[illegible] לעסטער האט געקושט איהר שוועסטער.

פ. מארגעלעס.

ארבייטער רינג. — וויניפעגער ברענטש 169

דרייסיג נייע מעמבערס אריינגער־קראגען דיזען מאנאט.

וואס האלט איהר אב ווערען א מעמבער?

דער ארבייטער רינג

איז דער גרעסטער און זיכערסטער אי־דישער ארבייטער ארדען אין דער וועלט יעדער רעכטדענקענדער מענש מוז ווערען א מעמבער אין ארבייטער רינג. קומט צו אונזער נעקסטען מיטינג אין פעדערבערנס האל, 208 סעלקירק. זונטאג 5טען יאנואר 2 אוהר נ.מ.

וואס איז די אורזאכע פון קידני טראבעל.

עס גיבען פיעל אורזאכען ווארום די אטאקע פון קידני טראבעל קומט: אי־בערעסען זיך, איבערטרינקען און שטאר־קע פערקיהלונג, די און אנדערע אורזא־כען ברענגען פערשיעדענע קראנקהיי־טען, אזעלכע ווי קידני טראבעל, גאל שטיינער, גרוועל און לאמבעגא; נור עס מאכט ניט אויס וואס עס איז די אור־זאכע פון די קראנקהייטען, עס איז יעצט דא א זיכערער היייל מיטעל וואס ווירקט שנעל און אונפערזוימט. דאס מיטעל איז

סענאל

וואס איז שוין בעוואוסט צו דער מעדי־צינישער פראפעסיע אין קענעדא ווי אויך צו די טויזענדע וואס ליידען פון די אויבענאויסגערעכענטע קראנקהייטען. איין וויניפעגער ליידי וואס איז גוט בע־קאנט, איז אויסגעהיילט געווארען פון גאל שטיינער דורך סענאל, נאך א ליי־דען פון 12 יאהר. זי איז אזוי דאנקבאר געווען דאס זי האט אונז געשיקט פיעלע מענשען צו היילען זיך פון עהנליכע קרענק. עס מאכט ניט אויס וואו איהר וואהנט, מיר קענען אייך ציינען נעמען און אדרעסען פון מענשען וואס וואה־נען אין אייער געגענד וואס זיינען אויס־געהיילט געווארען דורך סענאל. מיר וועלען אייך געבען דעם נאמען פון דער אויבענדערמאהנטער ליידי וואס האט געליטען אזא לאנגע צייט און וועלכע איז יעצט אינגאנצען אויסגעהיילט.

סענאל איז געמאנופעקטשורט ביי די
Sanol Manufacturing Co. of Canada, Ltd.
977 Main Street, Winnipeg, Man.

צו קויפען ביי די הויפט דראגיסטען, ארער פון די מאנופעקטשורערס צו $1.50 פער באטעל. אגענטען: י. קעפמאן, 506 סעלקירק עוועניו, די נויארק דראג סטאר, 256 דאפרין עוועניו.

א ווארט צו ביזנעס לייט

צוויי האלב גרינע
פון א פרעמדער מדינה
זוכען א געשעפט
עס זאל ניט זיין געהעפט.
עס מעג זיין ניט גרינג,
נור ערענטליכע בעהאנדלונג.
ארבייט איז אונז ניט שווער,
ווארום ניקאלאי איז געווען אונזער הערר.
מען קען זעהן אן די באקען
אז מיר טויגען אפילו האלץ האקען.
פיעל שרייבען איז נאך ניט די צייט,
גיט אונז דערוויייל ארבייט.
מיר ווילען יעדען טאג עסען,
זאלט איהר אונז ניט פערגעסען.
עס איז קיין געלעכטער,
מיר זוכען ערענטליכע ערטער.
ווען עס טהוט וועה
איז די אדרעסע: סעלקירק 772.
משה טרייוואש
Treiwos 772 Selkirk

Fraser, Bender and Co.

צו 5 אקער ניט ווייט פון שטאדט ווערט פערקויפט צו זעהר לייכטע פיימענטס, גוט פאר גארטען, דעירי. אין גיבען נעהט דארטען דורך א קאר. זיך ווענדען צו

י. בענדער

447 Main St. Phone Main 9451

זעכציג לייט נעהוכט

זיך באלד אויסלערנען די בארבער טרייד. בלויז 8 וואכען פאדערט זיך אויסצולער־נען. טולס פריי און ווידזשעס אין לעהרע צייט. שטעלע נעזיכערט פון $16 ביז $20 וועכענטליך. מיר האבען הונדערטע לא־קיישנאס וואו איהר קענט זיך עפענען א ביזנעס אליין. גרויסע פארערונג פיר באר־בערס. שרייבט פאר אומזיסטע קאטאלאג בעסער קומט אליין. אויב איהר ווילט זיין א גוטער בארבער, מוזט איהר לערנען ביי
The International Barber College
אלעקסאנדער עוו. וטע מיר ועסט מיין סט.

שיפסקארטען ווערען אלץ בילינגער.

פון אנטווערפען נאך וויניפעג — $49.50
פון ליבוי נאך וויניפעג — $53.50
פון קראקוי נאך וויניפעג — $55.90

געלד געשיקט אין אלע וועלט טהיילען.
פייער אינשורענס, ריעל עסטייט און גע[illegible]ליכע פאפירען.

FERSON & SCHILLER

שיפסקארטען און ריעל עסטייט אפיס

854 Main Street — Phone St. John 162.

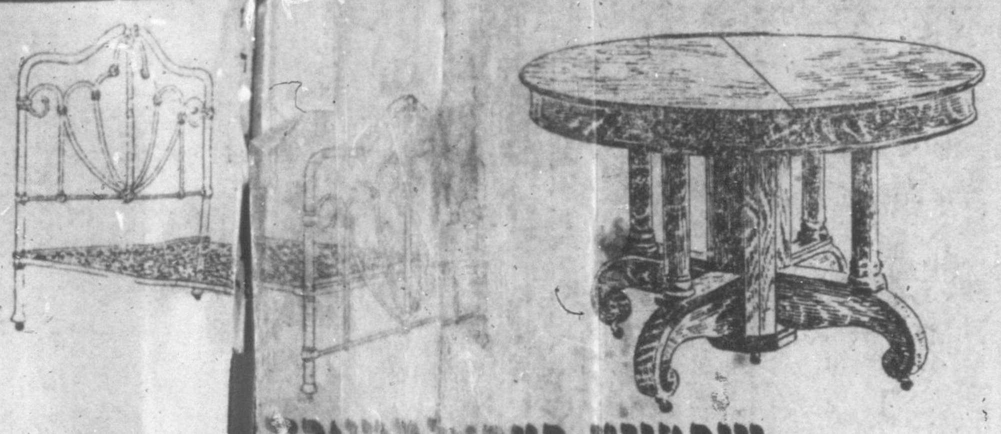

וויכטיגע בעקאנטמאכונג

אזוי ווי איך האב פערקויפט מיין פראפערטי [illegible] דעם וואס ער הויז און מוז אבריינינגען דעם פלאץ אזוי שנעל ווי מעגליך האב איך בע־שלאסען מאכען א סייל וואס [illegible] איבערראשען אלע אידען פון וויניפעג. איך ראטה אייך [illegible] מיט דער געלעגענהייט, ווייל דער סייל וועט לאנג ניט געדויערען. איך גיב דא [illegible] עטליכע פריי־זען פון די פיעלע ארטיקלען וואס איך האב צו פערקויפען.

קוואטער קאט און פעטערזאל לין ראונד טייבעל, רעגולאר פרייז $20 — סייל פרייז $14.50

אוק פאליד לעדער דיינינג רום טשערס, 6 אין סעט, רעגולאר פרייז $21.50 — סייל פרייז $16.50

סאליד בראס בעד קאמפליט דאמיניאן ספרינג, וואל מאטראץ, רעגולאר פרייז $32.50, סייל פרייז $22.50

א גרויסער אויסוואהל באפיס, סיידבארדס, דרעסערס, סטענד, קאר־פעטס און ז. וו. קומט און איבערצייגט זיך.

The British Buying and Jobbing Co.
869-871 Main Street J. Genzer, Mgr. Phone St. John 473.

א סייל אהן א סייל

איהר קענט נעהן זעהן די סייל. אפער בעפאר קומט צו מיר איהר וועט זיך דאן איבערצייגען או הער בעסטער סייל, די בילינגסטע [illegible] און אהן צווייפעל די בעסטע שוכוואדג קריגט איהר און

זלמן זאסלאווסקי׳ס אפ טו דייט שוה סטאר
אין 577 סעלקירק עוועניו

קארד האלץ

גרינער און טרוקען געשניטענער פאפלאר

צוויי קארדס $10.50

The Empire Sash & Door Co., Ltd.
Henry Avenue, East. Phone Main 2510

WINNIPEG SAFE WORKS, Ltd.

איהר קריגט ביי אונז נייע און סעקאנד העענדיג

סייפס פייער־קאסעס און קעש רעדזשיסטערס

פרייזען מעסיגע. אויך לייכטע אויסצאהלונגען

די בעסטע קוואליטי. קומט זיך איבערצייגען

50 Princes St. Winnipeg, Man.

אין „איד״ ווערט געמאכט אלערליי דזשאב פרינטינג — פאטראניזירט אונזערע אדווערטייזערס.

[illegible] עקסטאַזען [illegible] דער רבנים פראַגע.

ניט ווילענדיג האט די רבנים פראגע פערפלאנדזשעט אין דער תלמוד תורה: עס איז געווען די פראגע, צי זאל מען איינלאדען אויך דעם נייעם רב צום חנוכת הבית. דאס רוב דירעקטארען האבען זיך ארויסגעזאגט נעגען דעם אנגעבענדיג אלס אורזאכע דאס וואס דער רוב פון נייעם רב׳ס צד האבען זיך לעצטענס זעהר קאלט אבגערופען אויף די אפיעלען וועגען פינאנציעלער שטיצע לטובת דעם ת״ת. ענד־ ליך איז פאריגען זונטאג אנגע־ נומען געווארען פאלגענדער פארשלאג, וועלכער איז מיט דער איינשטימונג, ווי מען גיט איבער, אויך פון הרב י. י. כהנא־ וויץ:

היות דער צד פון דעם נייעם רב זאגט אז זיי וועלען שטיצען די ת״ת באס נור עס וועט איינ־ געלאדען זיין זייער רב, לכן זאל מר. פיורס (איינער פון נייעם רב׳ס צד) אבגעבען אהן משפטים אין קארט זיין רעכט אויף דער אלטער ת״ת און די איבעריגע מיטגליעדער זאלען ביישטיי־ ערען כאטש א טויזענד דאלאר, דערמיט וועט דער צד צייגען אז באמת זייער רב איז איינגעלאדען שטיצען זיי באמת די ת״ת.

דער פרעזידענט, מר. ראבינ־ סאן, וועלכער האט געהאט א שמועס מיט׳ן נייעם רב, האט בייי יענעם מיטינג ערקלעהרט אין זיין נאמען אז ער האט פער־ שפראכען ארויסצואווירקען ביי זיין צד די איבענדערמאהנטע סומע.

אגב איז ערקלעהרט געווארען אז די דירעקטארען פון דער ת״ת זיינען אבסאלוט נייטראל אין דער רבנים פראגע און וועלען זיך ניט אריינמישען אין דיזען סכסוך פאר קיין פאל זיי איז גאנץ עגאל ווער פון די צדדים איז גע־ רעכט און ווער ניט. תלמוד תורה לחוד והרבנים לחוד.

אין נעקסטען נומער קומט אן ארטיקעל פון סיטי מעיאר

ר. ד. וואהו

אַן איבערבליק איבער׳ן יאָהר 1912

דער וואונדערבארער חזן פון רוסלאנד

ישעיהו מייזעל

וועט נאך איינמאל קומען ספעשיל צו אונז און איבערציינען זיין קונסט פון ר״ח בענשען שבת מברכים פ׳ וארא.

פרייטאַג אבענד דעם 3טען און שבת פריה דעם 4טען יאַנואַר

אין דער שוהל

שארית ישראל
המכונה ראש פנה

קארנער מארטהא און הענרי סטריט.

ווער עס האט א בעגריף און געפיהל אין אידישער נגינה, זאל ניט פערפעה־ לען צו בעזארגען זיך בעציישענס מיט טיקעטס, ווייל קיין טיקעטס ווילען אין שוהל אום שבת ניט פערקויפט ווערען. יעדער אהן אויסנאהמע מוז האבען א טיקעט, ווייל קיינער וועט אבסאלוט ניט אריינגעלאזט ווערען אהן א טיקעט. אנפאנג פרייטאג 6.30 אבענד און שבת 9 אוהר פריה. די תפילות וועלען זיין אין נוסח ספרד.

טיקעטס צו בעקומען: ביי אפרים מאשקאוויטש 79 מארטהא סט. פהאן מיין 7410, ביי סעם פינקעלשטיין 29 מארטהא סט. פהאן מיין 9409, ביי דעם שמש פון שוהל אין פיפעלס בוק סטאר.

ביי די היברו יונייטעד טשאַריטיס.

כיון שנצרך אדם לפריות פניו משת־ נות כברום...

כל מי שיש לו פת בסלו ואומר מה אוכל למחר אינו אלא מקטני אמנה.

איך פאדער אויף אונזערע בארמהער־ ציגע אידישע שוועסטער צו אונטער שטיצען די פושקע פאר די ארימע. — ווען איהר זאלט וויסען ווי גרויס און ערהאבען אייער מצוה איז, ווען איהר שטיצט מיט די קליינע נדבות! מען העלפט דער אלמנה, מען שטיצט דעם יתום, מען איז מחיה דעם ארעמאן, מען דערקוויקט דעם הונגעריגען, מען לעבט אויף דעם שוואכען, קראנקען און דעם הילפלאזען זקן און מען דארף זיי העל־ פען, מיר מוזען זיי העלפען, ווייל זיי זענען אונזערע ברידער און שוועסטער. מיט אייערע קליינע נדבות וועט איהר אבווישען אסך טרעהרען און דערפרע־ הען פילע בעטריבטע הערצער. יעדער סענט וואס איהר וועט געבען צו דער צדקה פושקע — וועט אייך ברענגען ברכה. אין דעם זכות זאל אייך גאט אב־ היטען פון דחקות אין דעם נאמען פון די וואס האבען גאר ניט. פאר די וואס לײדען, פלאגען זיך און וויינען אין זיי־ ער גרויסער נויט, רעטעט זיי, זיי וואר־ טען אויף אייער הילף. רחמנים בני רח־ מנים העלפט! אלטער סקאליטער,

פרעזידענט פון צדקה הכללית.

מיטוואך דעם 18טען דעצעמבער איז א מיטינג געהאלטען געווארען אין דער תלמוד תורה אין דעם אינטערעס פון דער יונייטעד היברו טשאריטיס. עס איז בעשלאסען געווארען פאלגענ־ דעס: אויף דעם פערלאנג פון די הערען זלאבינסקי, מר. סקאזגיר, מר. סאכאראוו, מר. דאווידאוו און מר. בלאק ווי אויך פיעלע אנדערע בעלי בתים אז די סא־ סייטי זאל ארבייטען אין הארמאניע און אלע 3 מאנאטען זאלען די דירעקטא־ רען אויסקלייבען פון די זעלבע דירעק־ טארען א פרעזידענט און א וויים-פרע־ זידענט און א טרעזשורער, כדי עס זאל קיין קנאה און מחלוקת ניט זיין.

פאלגענדע נדבות זענען אריינגעקו־ מען דורך די מעמבערס מר. סקאזגיר און מר. דאווידאוו און זייערע איבערי־ גע מעמבערס $123.00

דורך משה פינקעלשטיין קאל.	$100.00
דורך מר. סקאליטער קאל.	$10.00
ע״י הרב מפושקע	$21.10
ע״י דאווידאוו מב״מ סינאנסקי	$29.20
מאיש בלא שם מתן בסתר	$12.00
מב״מ אצל מאטיס ע״י הטשערמאן שעפשילעוויטש	$17.55
מר. חיים ליב קאמינסקי	$2.00
מר. קנעלמאן האט געקאלעקטעט מן מר. פאלינאווסקיע ובנו	$2.00
מר. יעקב ראטשטיין	$1.25
מר. ברוך טשערניאק	$1.00
מר. פולמאן	50
ס״ה	$319.60

הוצאות און נדבות זיינען אויסגע־ טהיילט געווארען איבער דער סומע.

אין „איד", 216 דאפרין עוועניו, ווערט געמאכט אלערליי פרינטינג צו מעסיגע פרייזען.

איהר ענטפער.

(שלוס פון זייטע 5).

לאנג צו ערפילען; ליעבען, הייסט [illegible] מיר, זיך ספקיר זיין, אבגעבען [illegible] די נשמה; ליעבען! אבער וואס [illegible] איהר פון אזעלכע זאכען? ביי [illegible] הייסט ליעבע צוקנעפלען א פרויענשי־ כעל; איינלאדען איהר אין טהעאטער, קויפען איהר א גאלדען רינגעל [illegible] שען איהר אזוי לאנג ביז מען [illegible] זיך פון דער אוליאשטשענע... [illegible] האט איך מיט אייער ליעבע [illegible] מיר דאס לייב!

און דערפאר מיין טייערע שטיל־ קריבער, האב איך אייך געהייסען אויס־ לעשען די ליכט ווען מיר פלעגען צו בעט געהן. איך האב אייך דאן שטייף געדריקט צו מיין ברוסט און [illegible] האב איך העררין, מיין הערצ[ין]! איך האב אייך געקושט און נעדענקט האב איך [illegible] ערריים גלאט ראזירטע באקען, איך האב געגלעט אייער ברוסט און האב אין זינען געהאט אז דאס גלעט איך ניט א יונגעל, ניט אזא בייטעל-ברוסט, נור הערר׳ין יענעם מיט דער ברייטער מענער ברוסט וואס קען איך ווי א העלד האסען און ווי א העלד ליעבען. ווען איך האב אייער ליפען געקושט האב איך אין זינען געהאט יענע מענערשע ליפען וואס קושען אזוי ברענענד, אזוי הייס, אזוי לײדענשאפטליך און קענען אין איין צייט אייך ארויסגעבען אזעלכע קינסט־ לערישע בילדער וואס בעצויבערען און ערהייבען די נשמה.

כא, כא, דעם לאמפ האב איך אויס־ געלאשען און אין בעט האב איך אין דער פינסטער הערריין דערזעהן...

א שארקען האס, ווי צו אן עקעל־ האפטע מאוסער און דאקוטשליווער פליעג, [illegible] איך יעדען פריהמארגען דערפיהלט [illegible] איך ווען דיזען האט זיך אנגע[illegible] ארויסנעמען דורך [illegible] ניע שווערע פארהאנגען. עס איז מיר [illegible] ניט [illegible] דיעזע פאנם.

[illegible] איהר [illegible] פלעגט אייך [illegible] אלע פ[illegible] ארויסווארפען ווי א [illegible] פון [illegible]... כא, כא, כא, איך שטעל איך פאר וואס פאר א מינע מיין הערר וואלט געמאכט ווען ער דערוועהט וועמען איך בין, נאך איהם פעהיג צו ליעבען...

נון, וואלט איהר יעצט ווידער שמו־ עסען פון חתונה? אייער אידעע וועט מיר די לעצטע געפעלינקייט. טאן און זיך לאזען נעגליישען פון מיר ביז צו די טרעפ אום איך זאל אייך קענען מיט מיין פריידען פיסעל אראנשליידערן [illegible] א בורזינג, עקעלהאפט כעציל?!

נו, מאכט עס קורץ און שארף: נעהט אריין אין שלאף צימער, ניט אקוש דאס לייב אויף וועלכע איהר זייט נעשלאפען אמאל דרייט צו צום האר־ צען קיינע אלע זאכען, זאגט „גוט נאכט" און נער אהיים אויסוויינען פאר ער מאם!...

אדע!...

אך איינר אין וויניפעג

מיטאג פונקט 3 אוהר נ. מ. האט [illegible] ברית מילה ביי א גר מיט נאמען [illegible] אין הויז פון הרב י. י. כהנוויטש אין דער אנווע־ [illegible] פון בערקאוויטש און איי־ [illegible] מוהל איז געוועזן ברוך [illegible] ניועיר נימול האט אלעמען בעדאנקט וואס מען האט איהם [illegible] א אידען און האט פער־ [illegible] אז ער וועט זיין טריי [illegible] אין האט פערלאזען [illegible] דער רב [illegible] מונטער. דער [illegible] מען אברהם.

אַ קאַנצערט און באַל

פעראַנשטאַלטעט פון רוסישען פראַגרעסיווען קלוב, וועט שטאַטפינדען

שבת דעם 28טען דעצעמבער אין מיניוקס האַלל.

„דער בער" פון טשעכאָוו. — פראָפ. פאַן מאַיער — פידעל.

סאפראנא, מיס ס. א. סאפראנא, שאר דעקלאמאציאן, טאופמאן באריטאן, מאחאוו רוסישע ליעדער. נאכ׳ן קאנ־ צערט וועט פארגעשטעלט „דער בער" אין 1 אקט פון א. פ. טשעכאוו. אום 11 אוהר וועט זיך אנפאנגען דער באל. א פרייז פאר דער קעניגען פון באל. טי־ קעטס פון $1.00 ביז 25 סענט. צו בע־ קומען אין פיפעלס בוק סטאר און אין מיניוקס האל דעם טאג פון קאנצערט. דער פראפיט וועט זיין אויף צו פער־ גרעסערן די לייברערי.

דער שקל טאָג.

ביי די היגע פעראייניגטע ציוניסטען איז בעשלאָסען געוואָרען צו מאַכען אַ קאַמפיין פאַר אַ שקל טאָג. אָבער בעפאָר דער יום השקל וועט בעשטימט זיין איז בעשלאָסען געוואָרען צו בעקענען די היגע אידען מיט דער גרויס וויכטיגקייט און מיט די אומגעהויערע נוצען וואָס דער שקל איז פאַר אונז אידען. צו דיזען צוועק וועלען איינבערופען ווערען מאַס מיטינגען אין אַלע שוהלען, וואו עס וועלען ריידען פערשידענע רעדנער, צווישען זיי הרב י. י. כהנאָוויטש און מר. ש. פרענקעל. מען וועט ערקלעהרען די בעדייטונג פון דעם שקל און דאָס וואָס עס איז אַ דאַנק די שקלים גע־ שאפען געוואָרען אין פאַלעסטינא.

דער ערשטער מיטינג וועט זיין

נעקסטען זונטאָג אבענד דעם 29טען דעצעמבער

אין שערי צדק שוהל

קארנער קינג סטריט און הענרי עוועניו.

עס וועלען ריידען

הרב י. י. כהנאָוויטש און מר. ש. פרענקעל.

אָנפאַנג 7 אוהר אבענד. טשערמאַן אליהו טשערניאַק.

$49.50
$53.50
$55.90
פיערט.
854 M
$20
$21.50
The
869-8
The
Hen
W
50

רויהע פוטער

ווער קריגען די בעסטע מארקעט פרייז ... איהר מעג ... אונז שיקען אייערע פוטער, פעל
ריטשארד כ. פיערס עטאבלירט ... פיעלע און פעלץ ... אז איהר
בעסטען סוקסעס. איבער דעם וואקס ... און מיר האבען געמאכט דעם
מוזט מאכען א לימיטעד קאמפאני און ... בינעם האבען מיר גע-
פיערס אליין ניט אכטונג אויף יעדער זאך ... גרעסטען פלאץ. מר.
עקספרעס עקספענסעס. צאהלען ... אום קומט אריין. מיר צאהלען
שרייבט פארן פרייז ליסט. ... קרוגט די בעסטע פרייזען
... מיט פעל און סיניקא רוט.

PIERCE FUR Co. Ltd. King & Alexander Streets, Winnipeg, Man.

Over Land House Furnishing Coy.

קארנער מיין און אלעקסאנדער עוועניו.

וואַרע פון בעסטע קוואליטעט פערקויפען מיר אויף לייכטע אויסצאהלונגען.

2612 — זעהט זיך מיט אונז בעפאר איהר קויפט.

אווער לענד האוז פארנישינג קאמפאני.

וויכטיג.

דער ווינטער קומט אן.
די זיכערע און בעקאנטע

פאַר מאַנופעקטשורערס ריטשבארט, קאַמאַן און קאָ.

זיינען יעצט פערטיג מיט א גרויסען סטאק וואס ענטהאלט אלעס אין
פוטער און פעל צו די הויפט מעסיגע פרייזען. פוטער געמאכט ...
ארדער און איבערגעארבייט אין א קורצע צייט. דער סטייל און
ארבייט זיינען איבערראשענד. קומט און איבערצייגט זיך.

1410 — 288—290 וויליאם עוועניו. פהאן גערי 41

נארד ענדער אט זיינען מיר מיט גרויסע רעדוקשאנס אין פרייזען פון **שיך פערריכטען**

גענעהט אדער אויף פלעקליך	מענער פאָדמיאָטקעס און אַבזאַצען	1 דאָלאר
	לײדיס פאָדמיאָטקעס און אַבזאַצען	75 סענט.

1210 — נור די בעסטע נומער 1 אין לעדער ווערט גענוצט.

Goodyear System Shoe Repairing Co.

978 מיין סטריט — פהאָן ש. דזשאָן 2412

בראַנטשעס: 272 האַרגרייוו סטריט ... 565 ...

THE EUCLID STUDIO

האָולעט און ריטשארדסאָן, קאָר. מיין און לאָגאַן
ספּעשעל פאַר קריסמעס.

די סטודיא איז אָפען ביז 9 אוהר אָבענד ... וויכטיגע נאמען

רעגולאַר $8.00 פהאָטאָס פאַר	$5.0
רעגולאַר 5x7 $7.00 פהאָטאָס פאַר	$3.0
רעגולאַר $4.00 פהאָטאָס פאַר	$2.0

א 20x16 פערגרעסערטע בילד זאָלט געגעבען ווערען פריי צו יעדען 8 דאָלאַריגען אָרדער.
88

D. E. ADAMS COAL COMPANY LIMITED WINNIPEG MANITOBA
HEAD OFFICE PHONES GARRY 740 & 741

יאַרדס אין אַלע טהיילען פון שטאָדט. העד אָפיס 224 בענעטאין.

„קאָלומביא"

די לייטעס מאָדעל עקליפס

$36.00

א אינסטרומענט וואָס ניט אייך דאס „לעבעדיגע קול פונ'ם ארטיסט", דעם טאָן וואָס איז ניט פערגלייכבאַר.

דאס איז דער ערשטער און איינציגער גראַמאָפאָן אָהן א האָרן מיט קאסטיק טאָן רעגלער, צווייענדיגער ספרינג מאָטאָר, טאָן קאָנטראָל שאַטערס און אנדערע אימפּרואוומענטס.

דער פּרייז, אריינרעכענענדיג $8 רעקאָרדס (16 סעלעקשאָנס) וועלכע איהר ווערט אויסקלייבען. $5 איינצאהלען און $4 א מאָנאַט.

מיר האָבען קלענערע סטיילס מיט איין ספּרינג מאָטאָר פאַר $20.00

מיר בעטען אייך נור צו פערגלייכען איידער איהר קויפט. ספּעציעל דעם טאָ מאָטאָר, טאָן וועגטלעך און קאַבינעט.

זייט זיכער אז דאס איז א „קאָלומביא" מיט 2 ספּרינג מאָטאָר

10 אינטש טישעל, טאָפּרינג טאָן הענטעל און לייטעס אַטאָש קיים רעפּראָדוסער בעוואונדערענדער טאָן און וואָליו. גרינג און מאָסיוו, די טהיילען שאַרען זיך ניט באַלדער אנדערע זאכען פאַר 20, 29, 35, 58, 65, 80$ א. ז. וו. גרינגע האָלונגע קאָלומביא רעקאָרדס. אַבסאַלוט די בעסטע רעפּראָדוקשאָן, די שאַרקסטע וועלען שפּיעלען אויף יעדער מאַשין, נעהמט ניט קיין אנדערע. 30,000 רעקאָרדס אלע מאָל אין סטאָק, דאָבל רעקאָרדס פון 2 בעזונדערע סילעקשאָנס ... סענט.

מיר האָבען אידישע רעקאָרדס, שיקט נאָך א ספּעשיל ליסט.

איהר וואָלט בעדאַרפט הערען קאַרוסאָ, באָנטשי, נאָרדיקאַ, ... נעלסאָ מעלבאָ, אין גרענד אָפּערא. הערי לאָדער, קאַלאָנס און ... דזשאָהנס אין קאָמישע שטיקער. קובעליק, מישא עלמאַן, שאַרו... און אינ- סטרומענטאַלע שטיקער און פּיעלע אנדערע ארטיסטען ... גראַמאָפאָן.

מיר גיבען די „עקליפס" און אנדערע קאָלומביא גר... דעש אדער גרינגע אויסצאהלונגען. אונזער אילוסטרירטען מאַש... מיר פריי.

WIN...G PIANO CO.

295 פּאָרטיידזש, וויניפּעג. נעבען פּעירוועט... מיין 1002

דעם „איד" איז צו בעקומען אין ...

The Walker Canada's Finest Theatre

היינטיגע וואָך
אָסקאַר האַמערשטיין פּרעזענטירט
די קאָמיק אָפּערא סוקסעס

„נאָטהי מעריעטטא"

מיט פלאָרענץ וועבער און 60 אנדערע
ספּעשיל אָרקעסטער
אָב. $1.50 — 25 ס., מאַט. $1. — 25 ס.

די גאַנצע נעקסטע וואָך
די פּאָול ארמסטראָנג קאָמפּאַני
מיט'ן בעוואוסטען סטאַר
האַלבּרוק בלין
אין דראַמאַטישען סוקסעס
„די ראָמאַנס אָף דהי אנדערוואָרלד"
אָב. און ניי יאָהר מאַטינע $1.50—25 ס.
שבת מאַטינע $1.00 — 25 סענט.

די וואָך פון 6טען יאַנואַר
דזשאָהן קאַרט אין דער אָפּערא
„דהי ראָוז אָף פּאַנאַמא"

WINNIPEG THEATRE

די היים פון די פּראָמינענטע שוישפּילער

היינטיגע וואָך ווערט געשפּיעלט
געט ריטש קוויק וואַלינגפאָרד.

אָבענד פּרייזען פון 15 ס. ביז 75 סענט.
מאַטינעס: דינסטאָג, מיטוואָך, דאָנער- שטאָג און שבת.
רעגולאַר מאַטינע 25 סענט.
ספּעשיל האָלידעי מאַט. פון 15—75 ס.

נעקסטע וואָך וועט געשפּיעלט ווערען
דהי קאָראָס ליידי

Empress PORTAGE AVE. EAST Direction Sullivan & Considine

... טעגליך: 3 אוהר נ. מ., 8 אוהר און 9.30 אָב.
א דאָלאַר שאָו פאַר 10 ביז 35 סענט.

ספּעציעל ניי יאָהר פיטשורס.

די שענסטע מיוזיקאַל קאָמעדי אויף דער וואָדעוויל סטיידזש
„עי נייהט אין דהי פּאַרק"
צעהן יונגלינגע, שעהן סצענערי, סאָנגס, טענץ, קאָמעדי

באָרדען ענד שענאָן
אין „ביטס אָף וואָדעוויל"

בוד סנידער
„דערי דעוויל בייסיקליסט"

בעסי לא קאָונט
די אויסגעצייכענטע אימיטאַטאָרין

דזשעק ערק
וועט אייך גרויסאַרטיג אַמוזירען.

עמפּרעס קאָפ, שעהנע בילדער.
עמפּרעס אָרק., מוזיק די גאַנצע צייט.

פּרייזען: אָבענד 10, 20, 25 און 35 סענט,
מאַטינע 10, 15 און 25 סענט.

די צאָהל אידען אויף דער וועלט

לויט די ציפער וואָס זיינען איצט פערעפענטליכט געוואָרען אין „יוני- וואָירז איזראַעליט" איז די צאָהל פון אידען אין דער גאַנצער וועלט 11 מי- ליאָן מיט 871,783.

אין איראָפּא	8,942,266
אין אמעריקא	1,894,409
אין אזיען	522,635
אין אפריקא	341,867
אויף פערשידענע אינזלען	17,106

לויט די לענדער ווערען די אידען אַזוי איינגעטהיילט:

רוסלאַנד	5,110,548
עסטרייך	1,224,899
אונגאַרן	851,378
דייטשלאַנד	607,862
אייראָפּעאישע טערקיי	282,277
רומעניען	266,652
ענגלאַנד	238,275
האָלאַנד	105,988
פראַנקרייך	100,000
איטאַליען	52,115
בולגאַריען	33.363

לויט דעם „יוניוואירז איזראַעליט" זיינען אין נויאָרק דאָ 1.062.000 אידען.

...עס טהעאַטער

א גרויס נייעס פאַר דער נאָרד ענד. א טהעאַטער וואָס מעג שטעהן אויף פּאָרטיידזש עוועניו האָט זיך ערעפענט דעם 4טען דעצעמבער אויף סעלקירק עוועניו נעבען דאָס בילדינג פון דער „ווי עם סי ער". דאָס טהעאַטער אַליין איז געבויעט מאָדערן לויט אַלע פאָדע- רונגען פון קונסט געבוי. די סיטס זיי- נען בעקוועם און די בילדער וואָס ווע- רען געצייגט אין דעם טהעאַטער זיינען פון די בעסטע וואָס זיינען פאַראַן.

עס איז פערשפּאַרט צו זאָגען דאָס די וואָס וועלען בעזוכען דאָס טהעאַ- טער וועלען זיך אַמוזירען אויף דעם בעסטען אופן, דען דאָס מענעדזשמענט שפּאָרט ניט קיין מיה און קיין געלד אויף צופריעדענשטעלען דאָס פּובליקום.

ווען איהר וועט אין אנפאַנג בעזיכען דאָס טהעאַטער זיינען מיר זיכער אַז איהר בלייבען שטענדיגע פּאַטראָנייזער פון דעם פּעלעס טהעאַטער.

דערצעהלט אייערע פריינד און בע- קאַנטע אַז דאָס פּעלעס טהעאַטער אין סעלקירק עוועניו האָט זיך געשטעלט די אויפגאַבע צו אַמוזירען און צופריע- דענצושטעלען דאָס פּובליקום.

ROYAL Theatre.

אונטער א נייע מענעדזשמענט.
שעהנסטע בילדער, די נייעסטע סאָנגס, בעקוועמער פּלאַץ
פּראָגראַם געביטען דריי מאָל א וואָך.

עמפּייער טהעאַטער.

מיין סטריט, נעגען סיטי האָל

די נייסטע און מאָדערנסטע בילדער. אויפגעפיקסט לויט דעם מאָדערנעם שטייגער מיט די בעסטע אימפּראָווי- מענטס.

אָפען פון 11 אוהר פריה ביז 11 אָב.

פּרייז 10 סענט, קינדער 5 סענט.

Columbia Theatre

מיין סטריט, נעבען לאָגאַן.
פיינסטע קלאַס פהאָטאָ פּלעיס.
פּראַכטפולע מיוזיק
ביי 7 אינסטרומענטאַליסטען.
אָפען פון 11 פריה ביז 11 אָבענד.

פּעלעס טהעאַטער.

501 סעלקירק עוועניו

אָפען פון 2 אוהר נ. מ. ביז 11 אָב.
שבת פון 1 אוהר נ.מ. ביז 11.15 אָב.
קינדער 5 סענט פון 2 אוהר נ. מ. ביז 7 אוהר נ. מ. נאָכהער 10 סענט.

בילדער די גאַנצע צייט.
לעצטע מאָווינג פּיקטשורס.
ליעדער.
איינטריט 5 און 10 סענט.

צו פערקויפען א פול מאָדערן הויז פון 7 רומס אויף מאַניטאָבא עוועניו, צווישען פּאָוערס און סאָלטער סטריט. פּרייז $3.000, קעש $700.

North Star Realty Co.
446 1-2 Selkirk Ave. Phone St. J. 1413

דער „איד", 216 דופרין עוועניו
מאַכט אַלערליי פּרינטינג אין
פערשידענע שפּראַכען.

אין וואָקער טהעאַטער.

„נאָוטהי מאַריעטא," וועלכע איז די לעצטע קאָמיק אָפּערא פון וויקטאָר הערבערט, ווערט היינטיגע וואָך גע- שפּיעלט אין די וואָקער ביי א גרויסער קאָמפּאַני מיט פלאָרענס וועבער אין דער שפּיצע, וועלכע איז א בעקאַנטע פּרימאַדאָנא.

דאָס איז א קריסטמעס פּרעזענט פון די וואָקער טהעאַטער פאַר דאָס ווי- ניפּעגער פּובליקום. פלאָרענס וועבער איז געווען אנגעשטעלט ביי אָסקאַר האַ- מערשטיין אין זיין אָפּערא הויז און דאָס איז א בעווייז פון וועבערס טאַלאַנט. דער אָרקעסטער, די סצענערי, דער כאָהר — אַלעס איבערראַשענד.

א פּראַכטפולע נייסטיג אַמוזירענדען אָבענד קענט איהר זיך פערשאַפען זע- הענדיג האָלברוק בלין אין דעם בע- וואוסטען שטיק „עי ראָמאַנס אָף דהי אַנדערוואָרלד". מר. בלין איז בע- קאַנט צו די וויניפּעגער טהעאַטער בע- זוכער, דען ער האָט שוין געשפּיעלט אין וויניפּעג אין פּאָול אַרמסטראָנגס און אַנדער פּיעסא מיט'ן נאָמען „דהי דיפּ פּורפּל" און „דהי הער טו דהי הוריי". יעצטיג מאָל טרעט ער אויף אין דער פּיעסא „עי ראָמאַנס אָף דהי אונ- דערוואָרלד", וועלכע האָט רייכע ביל- דער, שעהנע סצענערי און איז זעהר אַמוזירענד.

„דהי ראָוז אָף פּאַנאַמא" פון דזשאָהן קאַרט וועט געזעהן ווערען אין די וואָ- קער טהעאַטער די וואָך פון 6טען יאַ- נואַר מיט דער בעריהמטער פראַנצוי- זישער פּרימאַדאָנא און קאָמיקערין, טשעפּין, וועלכע האָט געהאַט גרויס בייפאַל אויף דער אייראָפּעאישער און סטייטסער ביהנע.

„פּאָלי אָף דהי צירקוס" וועט אין ני- כען ווידער געזעהן ווערען אין וואָקער טהעאַטער. דאָס איז דער יעהרליכער ענגיידזשמענט פון די וואָקער.

אין וויניפּעג טהעאַטער.

פון מאָנטאָג אָבענד שפּיעלט זיך אין וויניפּעג טהעאַטער מיט דער מיטוויר- קונג פון די פּראָמינענטע שוישפּיעלער „געט ריטש קוויק וואַלינגפאָרד".

די גאַנצע נעקסטע וואָך וועט זיך שפּיעלען „דהי קאָראָס ליידי".

די קאָמפּאַני איז רייכער געוואָרען מיט איינינע נייע טאַלענטע, אַלע גוט בעוואוסטע אין זייער ליין. מר. טהויר- סטאָן האָל וועט זיין דער לידינג מאַן און פּרענסיס בראַנדט וועלכע האָט פּערענדינט א סיזאָן אין בראָקטאָן, מאַס. וועט זיין די נייע לידינג ליידי. די איבעריגע זיינען טש. קאַרווער און הויטיוס [illegible] וואָס זיינען ביידע ... נעוועזען מיט זעקס יאָהר צוריק. מאַטינעס וועט אין די וויניפּעג גע- שפּיעלט ווערען יעדען דינסטאָג, דאָ- נערשטאָג און שבת.

אין עמפּרעס טהעאַטער.

דאָס עמפּרעס טהעאַטער אַנאָנסירט איבעראַל אַז דאָס איז דאָס איינציגע פּלאַץ וואוהין אַלע געהען. און דאָס איז גאַנץ ריכטיג. דען דאָס איינציגע טהעאַטער וואו מען קען זיך אַמוזירען גרויסאַרטיג איז די עמפּרעס טהעאַטער וואו אַלע וואָך איז א רייכע פּראָגראַם פון די בעסטע אַרטיסטען אויף דער וואָדעוויל ביהנע. דאָס עמפּרעס טהע- אַטער געווינט אַלע וואָך, אַלע מאָג נייע סימפּאַטייזער און פּאַטראָנייזער, דען מען ווייס איבעראַל אַז די עמפּרעס בעמיהעט זיך צופריעדענצושטעלען איהרע בעזוכער אויף'ן בעסטען אופן. נעהמט איין מאָל אין די עמפּרעס און איהר פערבלייבט איהר שטענדיגער פּאַטראָנייזער.

אויף נעקסטע וואָך האָט די עמפּרעס פאַר אייך א זעהר רייכע פּראָגראַם. זעהט דעם אַדווערטייזמענט אין דיזער ציי- טונג און איהר וועט זיך איבערצייגען אין די ריכטיגקייט. אין די עמפּרעס ווערט געשפּיעלט דריי מאָל טעגליך.